

מה היה כתוב

באלפי הפתקים

שביקש לגנוז

מרבן הגר"ח

קנייבסקי זצ"ל

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 364

פנינים לפרשת בשלח

"יש לי בשורה טובה! היום קיבלתי תפקיד! רבי אלחנן וסרמן דיבר איתי ונהייתי המגיד שיעור בישיבה בברנוביץ". מאוד שמחתי, אבל רציתי לדעת כמה כסף ישלמו לנו כמשכורת על מסירת השיעור של בעלי... אבל רבי שלמה לא ידע מה לענות לי... "אני דיברתי עם רבי אלחנן על הכל, על השעה, על קצב הלימוד, רק על דבר אחד שכחתי לשאול אותו... שכחתי לדבר איתו על המשכורת..."

שיחה מרתקת מהגאון הגדול רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח דישיבת קמניץ, בפרסום ראשון עשרות שנים לאחר מסירתה

צוות 'לקראת שבת'

"ותען להם מרים" (שמות ט"ו, כ"א)

"הרבי לימד אתכם שיעורים בתורה", סיפרה הרבנית לתלמידים, "הוא לימד אתכם איך לומדים גמרא, איך לומדים תוס', איך לומדים ראשונים ואחרונים.
"אני אלמד אתכם שיעור מסוג שונה", הוסיפה הרבנית, "אני אלמד אתכם איך צריך בעל להתנהג לאשתו...
"כשאני התחתנתי עם ראש הישיבה, עם רבי שלמה, שאלתי אותו

את המאמר הבא מצאנו בכתביו של אחד מבוגרי ישיבת קמניץ שיחי', אברך יקר שלפני עשרות בשנים היה שותף בצמא את דבריו של המשגיח דישיבת קמניץ, הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל. אותו תלמיד היה מקליט את השיחות ולאחר מכן תימלל אותן. בתקופה האחרונה העביר אותן לידי צוות 'לקראת שבת', שמהפך בתוכן רב האיות ורב הכמות, ודולה ממנו פנינים יוצאות דופן, בעלי חן מיוחד במינו.
המאמר שלפניכם מעובד מתוך שיחה שמסר הגרמ"א זצ"ל בפני 'ועד' של חתנים, כהכנה לקראת חתונתם, ובתוך הרעיונות העמוקים ומלאי החכמה, הוא גם סיפר אודות מורו ורבו הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל, אצלו למד הגרמ"א שטרן בישיבת 'תורה ודעת' בניו יורק. הגר"ש היימן לא זכה לילדים משלו. תלמידיו היו בניו, הם היו בני בית אצלו, ובתקופה האחרונה כשהיה חולה מאוד, הם היו יושבים על יד מיטתו במשמרות, ומסייעים לרבנית לסעוד אותו.
אנחנו היינו הבחורים המבוגרים בישיבה, מספר הגרמ"א שטרן לתלמידיו, ולכן עלינו אח"כ לנחם את הרעבצ'ן - הרבנית שנתרה אלמנה.

רבי אלחנן עצמו מוסר את השיעור הגבוה, ואני אמסור שיעור אחד מתחתיו, לבחורים יותר צעירים קצת.

"מאוד שמחתי לשמוע את דבריו", היא מספרת, "אבל רציתי לדעת 'למעשה'... כמה כסף ישלמו לנו בתור משכורת על מסירת השיעור של בעלי..."

"אבל רבי שלמה לא ידע מה לענות לי.. 'אני דיברתי עם רבי אלחנן על הכל', הוא אמר, 'דיברתי אתו על השעה בה אמסור את השיעור, על המיקום, על קצב הלימוד, ועל סדר ההכנה וסדר החזרה שאני צריך להיות בהם בבית המדרש של הישיבה.

"רק על דבר אחד שכחתי לשאול אותו... שכחתי לדבר איתו על המשכורת..."

"אני כבר הבנתי שיהיה לו קשה להיזכר בזה גם בהמשך", סיפרה לנו הרבנית, "ואמרת לי: בסדר גמור. אתה תתכונן ותלך למסור את השיעור, ואני אדבר עם רבי אלחנן וסרמן על הנושא של המשכורת". "הלכתי לרבי אלחנן", היא מספרת, "נכנסתי ושאלתי אותו: 'נו... הגידה נא לי מה משכורתו של בעלי. כמה ישלמו לו?'

"רבי אלחנן ענה לי בפשטות: 'אל דאגה! אני מבטיח לכם שאדאג שישלמו לו לא פחות ממה שמשלמים לי...'"

"יצאתי שמחה ומאושרת. בעלי התקבל רק עכשיו כמגיד שיעור, וכבר משלמים לו משכורת כמו ראש הישיבה בעצמו. איזה יופי!"

"אבל אחרי שעבר חודש ויותר, ולא קיבלנו אפילו לא פרוטה אחת, ניגשתי לרבי אלחנן פעם נוספת ובפי טענה. הרי הבטחתם לי, משכורת כמו של ראש הישיבה, למה לא נתנו לנו כלום? אני לא חושדת באדם חשוב כמו הראש ישיבה שהוא חלילה מכזב לי, אבל אני רוצה לדעת למה לא הגיע הכסף."

"אמר לי רבי אלחנן: 'אני עמדתי בדיבורי. הוא לא קיבל אפילו לא פרוטה אחת פחות ממני. לי לא משלמים כלום וגם הוא לא קיבל כלום...'"

"עם זאת, כשהוא ראה את גודל הצער שלי, הבטיח לי רבי אלחנן שמעתה בעלי יקבל יותר ממנו, הוא ידאג שכן ישלמו לו משכורת, ואכן מאותו הזמן הם היו משלמים את שכרו מדי חודש בחודשו."

גבאית צדקה

"תדברו עם הנשים שלכם בעדינות ובכבוד, כמו שרבי שלמה היה מדבר איתי", ציוותה עלינו הרבנית, "תתנהגו כמו שהוא התנהג."

ואז היא סיפרה סיפור חזק: "הסדר בבית שלנו היה, שבעלי היה מתפלל ערבית ובשעה שמונה חוזר הביתה. היינו אוכלים יחד ארוחת ערב משמונה עד שמונה וחצי, ובשעה שמונה וחצי הגיע

את השאלה שכתובה בתורה בפרשת בהר 'וכי תאמרו: מה נאכל?' "שבעת ימי המשתה הסתיימו, עכשיו צריכים לדאוג לפרנסה.

באותם זמנים לא היו כוללים, מי שלא הלך לעבוד נשאר רעב..." "אמר לי בעלי שהוא באמת צריך לחשוב על זה. הוא אכן התחייב בכתובה לזון ולפרנס ולכלכל, והוא מתכוון לעמוד בדיבורו. הוא יחשוב על רעיון כיצד יוכל להרוויח את פרנסתו בלי לצאת מהלימוד.

"אמרת לי, לבעלי רבי שלמה, אולי תהיה רב? כך תוכל גם ללמוד וגם תקבל משכורת מהקהילה שבה תכהן בתפקיד.

"הוא אמר שזה באמת רעיון טוב, אבל יש בעיה. כדי להיות רב צריכים ללמוד קודם, צריכים לדעת. אי אפשר לפסוק ככה על שאלות, בלי להכיר את הנושאים האלו על בוריים.

"יש לי עצה מאוד טובה", אמרתי לבעלי הטרי, "אתה תהיה רב, ואני אגיד לך איך תפסוק. כל פעם שתהיה שאלה בעניין של איסור מדאורייתא, תפסוק 'לחומרא', וכשתהיה שאלה בנושא שהוא מדרבנן, תפסוק 'לקולא', הרי זה כלל ידוע ספיקא דאורייתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא. הנה, לימדתי על רגל אחת את כל התורה כולה, עכשיו אתה יכול כבר להיות רב!"

עכשיו תגידו לי אתם, אם האשה שלנו היתה מציעה לנו כזה רעיון 'פשוט', להפוך לרב ולפסוק לפי הכלל האמור, מה היינו אומרים לה? היינו נותנים לה כזאת 'שטיפה' הגונה, מה זה? את יודעת שש מילים ששמעת בבית אבא, ולפי זה את רוצה שאפסוק את ההלכות בכל התורה כולה?..."

אבל רבי שלמה ענה בצורה חכמה יותר, כך היא סיפרה לנו... "פייגלע", קראו לה צפורה, "על כל שאלה שהיא מדרבנן, אני יכול עם פלפול קטן להפוך אותה לשאלה מדאורייתא, וכל שאלה שהיא בעניין שהוא מדאורייתא, אני יכול להפוך אותה לשאלה בדרבנן עם פלפול נוסף."

"לכן העצה הזאת, הגם שהיא עצה מאוד טובה, היא לא ישימה, צריכים ללמוד כדי לדעת איזה פלפול כן לומר ואיזה פלפול לא לומר, להבדיל בין דאורייתא לדרבנן, והלימוד הזה לוקח הרבה זמן..."

מה משכורת?

עברו כמה ימים, ורבי שלמה חוזר הביתה ובפיו בשורה משמחת מאוד. את כל זה היא סיפרה לנו.

"פייגלע", הוא אומר לה, "יש לי בשורה טובה. היום קיבלתי 'שטעלע', קיבלתי תפקיד! רבי אלחנן וסרמן דיבר איתי ונתן לי את התפקיד. נהייתי המגיד שיעור, של השיעור השני בישיבה בברנוביץ."

המשך בעמוד 29

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

באותו הרגע נתן בי רבינו את עיניו במבט נוקב, ואמר לי נחרצות: "אם יהודי בא לשאול שאלה, צריך לענות לו!". ומה היתה השאלה? ומה הסכין רבינו לענות בסבלנות באותה שעה שייסורים תכפו עליו? יהודי זה סיפר שהיו לו שטיחים בבית, והוא הוציא אותם כי אין לו כח לנקות אותם, אולם השכנה מתחתיו, אשה זקנה אלמנה ניצולת שואה, מתלוננת באוזניו שכעת, אחר שהוציא את השטיחים, היא שומעת את צעדיו בביתו, וזה מאד מפריע לה ומצער אותה, מה עליו לעשות?

מהליכותיו הנאצלות של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל 'אני באמת רוצה שלשני יהיה טוב'

"והַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו תִּעֲשֶׂה" (שמות ט"ו, כ"ו)

מספר הג"ר אליעזר טורק (רב קהילת 'פרושים' במודיעין עלית): עליתי פעם למעונו של רבינו לשמוע את חוות דעת תורתו הבהירה בענין אישי כלשהו. כשיצאתי מהבית הציע לי להצטרף אליו לנסיעה במונית אל עבר ישיבת מיר, שם התקיימה שמחת הבר מצווה לבנו של אחד מראשי הישיבה, הגאון רבי רפאל שמואלביץ. כמובן שנעניתי בחיוב, ושמחתי בכל ליבי על הזדמנות הפז שנפלה בחלקי.

בעת הנסיעה ראיתי כי מצב רוחו מרומם, וחשתי כי זוהי ההזדמנות לומר לו דבר מה שאני חש כלפיו. לאחר קבלת הרשות, אזרתי אומץ ואמרתי בפניו: בכל פעם שזכיתי ליטול עצה או ברכה מרבינו, תמיד נוכחתי לראות בחוש את הסיעתא דשמיא שהייתה טמונה בדבריו, וגם הברכות תמיד התקיימו. שתקתי וחיכיתי לתשובה, רבינו סימן בידו לאות ביטול גמור על הדברים, והגיב בנעימות כממתק סוד: אומרים שהעניין של ברכות תלוי בצדקות או בגדלות בתורה וכדומה, אולם האמת היא שזו טעות, משום שכל אחד יכול לעשות זאת. יש לדעת שכל יהודי שמברך את השני, הקדוש ברוך הוא שומע לו משום שהוא מזרע אברהם יצחק ויעקב, ויש לדבריו כח והתייחסות מיוחדת בשמים. אבל בשביל שהברכה תתקיים צריך שהוא באמת ירצה שלשני יהיה טוב. את זה אני משתדל לעשות, אני משתדל להיכנס למצבו של השני ולרצות שבאמת יהיה לו טוב, אולם למעשה כל אחד יכול לעשות זאת בעצמו.

בימים כתיקונם בחיי חיותו של רבינו, כאשר מעונו הדל והמיושן כמה מאות אנשים, זכינו בעינינו לראות במציאות את פרוש המילים; להכנס למצבו של השני ולרצות שבאמת יהיה לו טוב. כל מי שבא עמו במגע, חש כיצד הוא נושא בעול איתו, וכיצד הוא חפץ להטיב עמו.

"והוי מקבל את כל האדם" גם מתוך יסורים קשים

רבי יצחק פריימן שזכה כמה שנים לשמש את רבינו, סיפר: במשך השנים שליוויתי את רבינו, היינו יוצאים מהבית לתפילת שחרית בשעה מוקדמת והגענו כמעט ראשונים לישיבה, ואילו בסוף התפילה התנהל רבינו במתינות, כך שהיינו יוצאים כמעט אחרונים מבית המדרש. באחד הימים הוריד את התפילין כבר באמצע התפילה, התפלאתי מאד על כך, וניגשתי אליו והוא אמר לי מיד, שיש לו כאבים מאוד חזקים ואשר על כן הוא חייב לשוב לביתו תיכף ומיד.

כאשר יצאנו מבית המדרש 'אגודה' שם התפללו בני ישיבת 'מעלות התורה', ניגש אליו יהודי מעט מוזר, וביקש לשאול שאלה. מאחר וידעתי כי רבינו לא חש בטוב, עד כדי כך שהוצרך לצאת מוקדם מהתפילה, אמרתי לך שאם מעונך הוא לשאול שאלה שיואל לבוא מחר. באותו הרגע נתן בי רבינו את עיניו במבט נוקב, ואמר לי נחרצות: "אם יהודי בא לשאול שאלה, צריך לענות לו!".

ומה היתה השאלה? לשם מה הסכין רבינו לענות בסבלנות באותה

עקבתי אחריו בעת שהיה קורא את הפתקים. הוא לא היה מרפרף עליהם. הוא היה לומד אותם. הם נגעו ללבו. פעמים רבות ראיתי אותו בוכה יחד עם ייסורי בעלי הפתקים, והפתקים הללו, שנספגו בדם לבם וייסוריהם של יהודים, קדושה היתה בהם. וכשהיו מצטברות אצלו ערימות של אלפי דפים, היה שולח אותם לגניזה. "צרות של יהודים", אמר, "אין זורקים לפח"...

על רחמנותו הגדולה על כל יהודי שבצער, של שר התורה מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל

"וְהַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה" (שמות ט"ו, כ"ו)

"סבא", אומרים נכדיו בהתפעלות, "סבא אהב יהודים". מעבר לתחושת החובה המוחלטת לקרב כל יהודי בסבר פנים, ולהאיר את ימיו, ומעבר לירושה הרוחנית שקיבל מדודו הקדוש להאיר פנים ליהודים, הייתה בסבא אהבה טבעית ליהודים. בכל צרותם לו צר. והוא ביטא את הרגש הזה באינספור הזדמנויות.

מעיד נאמנו רבי ישעיה עפשטיין:

"הייתה לו לרבינו מין אבהות ולבביות חמה. וגם הייתה בו רחמנות עצומה על יהודים סובלים. שמעתי ממנו כמה וכמה פעמים ביטויים עם המונח 'רחמנות עליו':"

"רחמנות עליו ישעיה, תקרא לו!".

"באחד הימים חזרנו מברית, וזה היה אחרי לילה בו עמל קשה, ויום עמוס, והוא היה חלש ועייף מאד. בקושי פסע על רגליו. אבל כשראה כמה אנשים מחכים במדרגות, חם ליבו, פניו התרככו בחמלה, והוא אמר לי:

"רחמנות, ישעיה, רחמנות על יהודים. תקרא להם לחלון!".

"האהבה הזו קלקלה את השורה. באחד הימים כאשר המון אדם צבא מאחוריו, שמתי לב לאחד שדחף מאחורינו וניסה להתקרב בכוח. ואנשים סביב צעקו עליו:

"מה אתה דוחף!".

"רבינו קלט את הדין ודברים, ודווקא כלות הנפש של הדוחף שהכעיסה את רעיו, נגעה ללבו, והוא הפנה את תשומת לבי לדוחף הפגוע:

"הוא כל כך רוצה! תביא אותו. רחמנות, תראה עד כמה הוא רוצה!".

"סבא", אומר הגאון רבי גדליה הוניגסברג, "אהב אנשים. כשהבית לא הוצף ביהודים, והייתה אפשרות מעשית להתייחס ליחידים, היה מתמסר כולו לסבלם. הוא היה תולה בכך את עינו הרכות, מלטף את זרועך, ואומר בנימה החמימה ההיא שלו:

"אל תדאג, מה כבר קרה?... תראה שיהיה טוב... אל תדאג..."

אי אפשר להעתיק למחשב ולתוכנה את הרכות הקסומה ההיא.

"עם השנים", אומר רבי גדליה, "והזרם הבלתי פוסק של יהודים, כבר אי אפשר היה בדרך הטבע להתעכב או להתייחס מעבר למילה או שתיים, אלו היו ימיו הקשים של סבא. הוא לא אהב שיהודים

זורמים דרכו בלי יכולת להתעכב. לתת מעצמו".

באחד הימים ביקש חיידר תשב"ר לערוך מגבית. להצלחת המגבית ביקשו להיכנס לרבי חיים עם קבוצה מילדי החיידר לבקש את ברכתו, ובעיקר לצלם אותו מברך את המעמד.

כדי לשמח את רבי חיים כללו בקבוצת הילדים רק את נכדיו וניניו. וכשנכנסו עם עשרות צאצאיו, הסבו את תשומת לבו לכך:

"הרב", אמרו לו בהתפעלות, "זרע ברך ה'. כל הילדים כאן הם צאצאים של הרב!".

חיך רבי חיים, ואמר:

"כולם כאן בני אברהם יצחק ויעקב!".

הנה תשובה מופלאה שרבי חיים השיב ליהודי. וגם הסיפור הנפלא הזה, מגלם בתוכו את מיזוג אהבותיו של רבי חיים: אהבת התורה ואהבת ישראל.

באחד מערבי פסח, מספרים נכדיו, נכנס אליו יהודי ומסיח את לבו. הוא איחר קום היום, ולא השתתף בסיומים שהתקיימו הבוקר. מה עליך לעשות?

אמר לו רבי חיים:

"המתן לי בחוץ. אעייין בשאלתך, ואענה לך".

כעבור רבע שעה חוזר אלי רבי חיים ואומר:

"למדתי למענך מסכת הוריות, וסיימתי אותה. הבה נעשה עכשיו סיום..."

ליל ראש השנה בהיכלו. רחוב רשב"ם משחיר מאלפי יהודים, הנוהרים לבית הכנסת לדרמן להתברך. אלפי לבבות של יהודים מכל החוגים, מכל העדות, ליטאים חסידים ועדות המזרח, נוהרים מכל קצות העיר. בשנותיו האחרונות הפך הלילה הזה ברשב"ם למעמד נשגב של ייקרא דאורייתא.

ורבי חיים, כבר מעל גיל 90, היה יושב שעתים רצופות, לפעמים למעלה משעתים, מברך ומתברך, ומכוון את ליבו לכל אחד ואחד מהמוני העוברים...

"אחר כך", מספר אחד ממקורביו, "ליוויתי אותו לביתו, והוא אמר לי בצער:

"ברכתי את כולם, מלבד כמה שלא יכולתי לברכם. המלים כבר לא הצליחו לצאת לי מהפה..."

"הוא לא נרגע, וחזר שוב ושוב על צערו, גם בעת סעודת החג:

"אני בצער. רציתי לברך גם אותם, אבל לא יכולתי לא יצא לי מהפה". בערוב ימיו סיפר לרבי יצחק שאול בנו, על הפעם היחידה בכל ימי חייו שלא היה מסוגל להתרכז בתפילת שמונה עשרה.

זה ארע ביום שנכנס אליו יד תלמיד חכם, ושפך את מר לבו על פלוני המבזה אותו ומזלזל בו. וזו הייתה פעם נדירה שרבי חיים הרגיש שאין בידו לעזור לו. וההרגשה הקשה שיהודי סובל ואין בידו להושיע, טלטלה אותו. ובמעריב שהתפלל אחר כך לא היה מסוגל לשלוט על צלילות מחשבתו.

"והיו מבין השואלים", מעיד נכדו רבי שלמה קולדצקי, "שהותירו מכתב לבקשת עצה, או פתק לישועה. סבא היה מתייחס לכל פתק מהפתקים, לכל שם, לכל פצע מפצעי ישראל, באהבה, בסבלנות אין קץ. לסוף כל יום היה מביא לי את הפתקים והדפים, שהיו בצורות שונות וגדלים שונים.

"תסדר", היה מבקש לילה לילה, "תסדר שלמה, הכול לפי הגודל, שיהיה לי נוח לקרא פתק אחר פתק".

אחותי הרבנית קרול, הייתה מסדרת לו את הפתקים, והוא היה מוקיר לה תודה על כך. עקבתי אחריו בעת שהיה קורא את הפתקים. הוא לא היה מרפרף עליהם. היה לומד אותם. הם נגעו ללבו. פעמים רבות ראיתי אותו בוכה יחד עם ייסורי בעלי הפתקים.

"והפתקים הללו", מעיד עוד ר' שלמה, "שנספגו בדם לבם וייסוריהם של יהודים, קדושה היתה בהם. וכשהיו מצטברות אצלו ערימות של אלפי דפים, היה שולח אותנו לגניזה.

"צרות של יהודים", אמר, "אין זורקים לפח".

מוחו היה ער וחד ורענן לכל סבל יהודי.

"נסעתי איתו לנחם את סבא אלישיב", מספר חתנו הגאון רבי אליעזר דוד עפשטיין. "כשאני יורד אתו את המדרגות בבית הרב אלישיב, ניגש אליו אברך ירושלמי ומבקש ברכה לילדים. שנים רבות הוא ללא ילדים. רק בת אחת נולדה לו לאחר שבע שנות נישואין.

"מביט בו רבי חיים בהתרגשות, ושואל: 'אז למה לא שימחת אותי? למה לא סיפרת שיש לך בת? כבר עשר שנים, שלוש פעמים ביום, אני מתפלל עליך!'..."

"התברר שלפני עשר שנים, בחתונה ירושלמית, ניגשו האברך וחמיו לבקש ברכה לצאצאים, וזכר סבלו עדיין נצור ורובץ על לבו יום יום, בכל תפילה".

גם כשהוכיח יהודים, והיה כידוע מרבה לעשות זאת, היה משתמש בכישרון ההומור הייחודי שלו. כשהיה נכנס אדם עם שרוול קצר היה אומר:

"הקב"ה ייתן לך ממון שיהיה לך מספיק בד לכל הבגד".

כשהיה נכנס אדם עם דמות בעל חי על חולצתו היה אומר: "תיזהר שהוא לא ירכב עליך".

זו הייתה דרכו לרכך את התוכחה.

הנה דוגמה לאהבת ישראל שהייתה בו, בפי בנו הגאון רבי אברהם ישעיה:

"בין הקפדות הברזל של אבא, הייתה הקפדה לא לקבל דברי סרה על יהודי מ'ישראל'. לא רק בגלל איסור קבלת לשון הרע. **אבא אמר לא פעם, שהמחשבה שיהודי מ'ישראל יחטא אינה מתקבלת על לבו אפילו כאפשרות...**"

הנה סיפור קסום ומתנגן, ממיתרי כינורה של הנפש הזו. סיפור אחד מני אלפים שהתנגנו בין קורות הבית ברשב"ם. ספר ילד מילדי השכונה:

"...ימי נעוריי היו רדופים. היו בי סערות רגשיות ומשברים נפשיים. חייתי תמיד על הקצה, במצב מטלטל של 'עלו שמים ירדו תהומות'. אנשים זיהו שאני מוטרד ואינני מתנהל בשחרור. בקיצור, לא חלק כמו שאנשים אוהבים, והתרחקו ממני. כל מי שניסיתי לשיחה, השתמט לו..."

"היחיד שלא השתמט ממני והאיר פנים בכל מצב היה רבי חיים.

"רבי חיים היה הנפש היחידה שקירבה אותי בעת האפלה ההיא. לבו הרחב, עיניו הקשובות, החיוך המתוק, ושנינויות ההומור שבשולי השיחות. מהר מאד למדתי שהמפתח לחדרו של רבי חיים היא שאלה. לכן הייתי מחפש וממציא מיני שאלות תמהוניות, קלאזן קאשעס', ועולה אליו מפעם לפעם להתענג על תשומת לבו. "באחד הימים כנראה הגזמתי. פצחתי בקבוצת 'שאלות' חסרות משמעות, שהתשובות עליהן הייתה ידועה לכל מי שהגיע פעם לבית הזה.

"באיזה גיל כדאי לי להתחתן?"

"הזקן מתחיל לצמוח, האם כדאי לי לגדל אותו, למרות שאולי תהיה

מביאים את האנשים לבית מלון לסוף שבוע. ומה עושים שם? מביאים דרשנים המושכים את הלבבות בדיבורם, והם מוסרים את הכמות המרבית של דרשות שניתן להכניס, במסגרת הזמן העומד לרשותם: ביום חמישי בלילה, ביום שישי אחרי ארוחת בוקר, בליל שבת לפני קבלת שבת, אחרי תפילת ערבית, באמצע סעודת השבת, אחרי הסעודה, בבוקר יום השבת לפני קריאת התורה, ואם אפשר - גם אחרי הצהריים ובתוך סעודה שלישית...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: כיצד נגרום להשפעה מכרעת על השני

"וה' הִלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן... וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ" (שמות י"ג, כ"א)

לפעמים יש לאמירה של אדם השפעה מכרעת על זולתו, אולם כל זאת בתנאי שהיא יוצאת מפיו של אדם שהוא עצמו ירא ה' אמיתי. כשהוא אומר דברים - אנשים מושפעים מהם ומביאים אותם עד כדי שינוי דרכם בחיים. יסוד זה נתן ללמוד מהמעשה הנודע באונקלוס וחיילי הקיסר, כפי שמובא בגמרא (עבודה זרה יא ע"א):

"אונקלוס בר קלונימוס איג'יר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתרה, משכינהו בקראי, איג'יר". אונקלוס, אחיינו של הקיסר הרומאי, התג'יר. שלח הקיסר גדוד חיילים להביאו לפניו. אונקלוס אמר להם פסוקים, וכששמעו זאת - כולם התג'ירו. מגויים נעשו יהודים!

"הדר שדר גונדא אחרינא אבתרה, אמר להו: לא תימרו ליה ולא מידי" - לאחר מכן שלח הקיסר גדוד חיילים נוסף לאונקלוס, והורה להם שלא לדבר עמו מאומה, מטוב עד רע.

החיילים מגיעים לביתו של אונקלוס ופוגשים אותו. שואל אונקלוס: "להיכן אתם לוקחים אותי?", ואף אחד אינו מגיב. אסור לדבר! "טוב", אמר אונקלוס, "לכם אסור לדבר אתי, אבל לי מותר לדבר אתכם. אומר לכם דבר יפה".

בזמן אונקלוס, בלילות שרר חושך מוחלט ברחובות, לא היו פנסי רחוב כמו היום. אני עוד זוכר שבבני ברק היה די חושך בלילות, לא היתה תאורה, לא היו פנסים. מה עשו? לקחו קופסאות שימורים, בתוכם שמו נר עם חוט ברזל וכך הלכו ברחובות כשהנר מאיר את הדרך.

אמר אונקלוס לחיילים: מנהג העולם, שהחייל הקטן נושא את הפנס לחייל הגדול ממנו בדרגתו, החייל בדרגה הגבוהה נושא את הפנס למפקד הבכיר שמעליו, וכן הלאה, עד הדרגה הגבוהה מכל: המלך. כאשר המלך צריך ללכת בדרך בשעת חשכה, המשנה למלך נושא בידו את הפנס ומאיר למלך את דרכו. "עתה", המשיך אונקלוס ואמר לחיילי הקיסר, "אשאל אתכם שאלה: כלום שמעתם פעם שהמלך ילך לפני חייל פשוט עם פנס בידו ויאיר לו את הדרך?". "לא", השיבו החיילים, "כזה דבר לא ראינו!".

הוציא להם את החומש והקריא להם פסוק מפרשת בשלח: "וה' הולך לפניכם יומם בעמוד ענן ולילה בלילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה" (שמות יג, כא) - כביכול הקב"ה היה הולך עם עמוד האש בלילה ומאיר לכולם את הדרך.

כששמעו זאת - התג'ירו גם הם כולם.

לאחר מכן שלח הקיסר גדוד חיילים שלישי, ולהם גרם אונקלוס שיתג'ירו על ידי שנשק למזוזה, עיין שם.

כשלמדתי מעשה זה, התעוררה לי קושיה: ברוך ה', בשנים האחרונות התרבו מאד בעלי התשובה בעם ישראל, לא היה כדבר הזה מעולם! היו אחד או שניים בדור שנעשו בעלי תשובה, אבל מזה כמה עשרות שנים שארגוני הקירוב פועלים באמצעות סמינרים, וגורמים לאלפי ואף לעשרות אלפי איש הרחוקים מתורה ומצוות - לשוב אל אביהם שבשמים. ממש פלאי פלאים!

כיצד נראים אותם סמינרים?

מביאים את האנשים לבית מלון לסוף שבוע. ביום חמישי אחר הצהריים מגיעים למלון בדרום או בצפון, ונשארים שם עד מוצאי שבת.

ומה עושים שם?

מביאים דרשנים המושכים את הלבבות בדיבורם, והם מוסרים את הכמות המרבית של דרשות שניתן להכניס במסגרת הזמן העומד לרשותם: ביום חמישי בלילה, ביום שישי אחרי ארוחת בוקר, בליל שבת לפני קבלת שבת, אחרי תפילת ערבית, באמצע סעודת השבת, אחרי הסעודה, בבוקר יום השבת לפני קריאת התורה, ואם אפשר - גם אחרי הצהרים ובתוך סעודה שלישית. משתתפי הסמינר יוצאים משם עם עשר עד שתים עשרה דרשות, וכאמור הדרשנים הינם מומחים מיוחדים, היודעים לדבר את הדברים המתאימים, וברוך ה' ישנה הצלחה גדולה.

אולם לאור המעשה עם אונקלוס הגר, רצייתי לגשת למארגני הסמינרים ולומר להם: מדוע אתם עובדים כל כך קשה, להביא את מיטב המרצים שימסרו דרשות על גבי דרשות? ישנה חלופה פשוטה יותר: תקראו באזני המשתתפים את הפסוק "וה' הולך לפניהם יומם... ולילה בעמוד אש להאיר להם", ואם חיילי הקיסר מכח שמיעתם הפכו מגויים ליהודים, אותם יהודים תועים ודאי ירצו מיד להתחזק ולשוב בתשובה.

רק יקריאו את הפסוק - ומיד תיווצר מהומה... זה ירצה להזמין תפילין, השני יתחנן שיכשירו לו את המטבח...

מדוע באמת לא משתמשים בעצה נפלאה זו?

התשובה טמונה במה שנאמר בפתח דברינו: תלוי מי מקריא את הפסוק... כשאונקלוס הגר אמר את הפסוק מהתורה הקדושה - "וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן ולילה בעמוד אש" - כולם הרגישו כמה קדושה מונחת בכל מילה של תורה, וראו במוחש איך הקב"ה דואג לעמו ישראל, עד כדי כך שאפילו גוים לא היו מסוגלים להישאר גויים ונעשו גרי אמת. לא כן כאשר מישהו אחר, שאינו בדרגתו של אונקלוס, מקריא את הפסוק - לו אין את אותה השפעה מוחצת על נפש השומע, ועל כן נזקקים לאמצעים אחרים כדי לקרבו.

אמר הכותב: ונאים הדברים למי שאמרם.

לפני כמה שנים התארחתי בעיר בני ברק ביחד עם תלמידיי,

אולם לאור המעשה עם אונקלוס הגר, רצייתי לגשת למארגני הסמינרים ולומר להם: מדוע אתם עובדים כל כך קשה, להביא את מיטב המרצים שימסרו דרשות על גבי דרשות? ישנה חלופה פשוטה יותר...

בני ישיבה קטנה מרחובות, לשבת של חיזוק, שבמהלכה ביקרו התלמידים במרכזי התורה והחסידות בעיר, והתבשמו מניחוחה של תורה. כמו כן שמעו כמה דרשות מרבינים ידועי שם, בין היתר מרבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל.

במהלך דרשתו, אחד הבחורים, בלי ששם לב, העביר את שרוולו על גבי מגבעתו. רבי ראובן קלט זאת בעיניו, עצר את שטף דרשתו באמצע המילה וזעק: "שבת, אסור לנגב את הכובע!". החרדה שהיתה מלווה בקולו, גרמה לכל הבחורים שהיו שם לראות בחוש מהי יראת שמים אמיתית.

לאחר השבת, התבקשו התלמידים לכתוב משוב על החוויות שהיו להם בשבת, וכמה בחורים כתבו שהזעקה של רבי ראובן בתוך דרשתו - היא זו שגרמה להם את החיזוק הגדול ביותר, מכל מה שראו ושמעו בשבת. זעקה זו החדירה בהם שאיפה פנימית להיות יראי שמים אמיתיים.

(מתוך 'דורש טוב' הגדה של פסח)

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכותבת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מי שלא ראה את כולל "חזון איש" בימים עברו, לא ראה 'מלחמתה של תורה' מימיו! באותם ימים ההסדר הכספי בכולל "חזון איש" היה, שאם יש כסף, משלמים, ואם אין כסף, לא משלמים... כל זאת מלבד העובדה שלא שילמו כלל בחצי השנה הראשונה, כדי לראות אם בכלל מדובר באברך רציני...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על תורה כנגד עמלק

"ויבא עמלק וילחם עם ישראל בְּרִפְיָדָם" (שמות י"ז, ח')

עמלק היה רשע מרושע. כל העמים עמדו ורעדו מפני בני ישראל, כמאמר הכתוב: "שמעו עמים ירגזון חיל אחזי ישבי פלשת... נמוגו כל ישבי כנען" (שמות טו, יד-טו). איש לא העז להילחם בבני ישראל שנעשו להם נסים עצומים כל כך. חז"ל מדמים זאת לאמבטיה רותחת, שאף אחד לא מעז להיכנס אליה. והנה בא עמלק, נתן קפיצה לאמבטיה, הראה לכולם שהוא לא נשרף, צינן את האמבטיה וקרר את האמונה בעולם.

לא היתה זו מלחמה רק נגד עם ישראל, זו היתה מלחמה בה' יתברך, כפי שנאמר: "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור" (שמות יז, טז), שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שעמלק יאבד מן העולם.

יציאת מצרים נועדה להראות לעין כל מיהו בעל הבית על העולם. משום כך נקבעו מצוות רבות כזכר ליציאת מצרים. וכולן נועדו, על מנת שהאדם יזכור תמיד שהקב"ה הוא בעל הבית, במים, ברוח, בחיות, בבהמות, בחושך, באור ובכל הבריאה כולה. אמנם יש יצר הרע שמנסה לזרוע כפירה בעולם, ולגרום לאנושות להתכחש למלכותו של הבורא, אבל פעם אחת ראו כולם בעיניהם את מאורעות יציאת מצרים, ומאותה עת ואילך עליהם לזכור זאת לעולם. "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך", תדע שהקב"ה הוציא אותך, והוא בעל הבית בעולם.

לאחר שהסתיים 'בית הספר' הזה, ממשיכה הנהגת הסתר הפנים בעולם... הקב"ה לא מראה את הנהגתו בגלוי. הוא הראה זאת אחת ולתמיד, ומכאן ואילך נאמר לכל אחד: "על סמך מה שראית וששמעת מאבותיך, עליך להמשיך להאמין בבורא העולם".

והנה הגיע עמלק, ובבת אחת צנן את כולם והפיץ כפירה בעולם. בדרך כלל בשעה של פחד כזה, צועקים אל ה'. ואכן הקב"ה מחכה לצעקה של עם ישראל! הוא רוצה כל כך שהם יזעקו 'אבא'לה! אבא'לה!' אך בכל זאת ישראל לא צעקו.

הדבר תמוה, מדוע ישראל לא צעקו? הלא הם ראו בעיניהם שצעקה עוזרת, כפי שנאמר: "ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ותעל שוועתם אל האלוקים מן העבודה. וישמע אלוקים את נאקתם

ויזכור אלוקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב" (שמות ב, כג-כד). "בצרה קראת ואחלצך" (תהלים פא, ח), למה שותקים פה? למה לא מתפללים?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש דבר נורא נוראות ופלאי פלאים, וזו לשונו: "ויבוא עמלק, להיות שנתעצלו בתורה שנמשלה למים ולאש, דכתיב: 'הלוא כה דברי כאש', ולא נתעסקו במלחמתה של תורה, לזה הענישם בצמאון, כנגד בחינת המים, ובאש המלחמה של עמלק".

המתבונן בדברי ה"אור החיים" הקדוש, יראה כי ישראל לא נענשו משום שלא גרסו תורה. אדרבה, הם ישבו ולמדו, אבל הם לא עסקו במלחמתה של תורה. הם לא התאמצו לברר סוגיות, ולחקור ענינים בלימוד בכל הכוחות, ועל כך הם נתבעו משמים.

מלחמתה של תורה

מי שלא ראה את כולל "חזון איש" בימים עברו, לא ראה 'מלחמתה של תורה' מימיו!

באותם ימים ההסדר הכספי בכולל "חזון איש" היה, שאם יש כסף, משלמים, ואם אין כסף, לא משלמים... כל זאת מלבד העובדה שלא שילמו כלל בחצי השנה הראשונה, כדי לראות אם בכלל מדובר באברך רציני... קודם כל שב ותלמד חצי שנה בלי שום מילגה, ואחר כך, אם יהיה, נשלם לך...

**רבי שאול קוסובסקי זצ"ל,
היווה דמות מיוחדת בין אברכי
הכולל. את מקצוע עריכת הדין
למד באופן פרטי אצל אביו,
והשתמש בו אך ורק עבור
רישומים בטאבו, משום שלא
רצה להזדקק לערכאות. רוב היום
והלילה למד תורה, ובמלאכתו
עסק רק שלוש שעות ביום**

חכם הגדול ביותר בדור אחרי משה, והיה שקוע כולו בעסק התורה. לפיכך הוא זה שהתאים לצאת למלחמה כנגד עמלק שבא להלחם בעם ישראל כעונש על רפיון בתורה.

משה הורה ליהושע שיבחר לו עוד כמה תלמידי חכמים כיוצא בו, והם ילכו להעצים את מלחמת התורה ועל ידי כך יתגברו על עמלק. למדנו כי ההתגברות על עמלק לא נעשתה באמצעות נשק, אלא על ידי התגברות בתורה.

וכן כתב ה"חזון איש" באגרותיו (ח"ג ס"ב): "אם היו בני תורה עמלים בתורה לאמיתתה, היו מצילים ילדים הרבה ואנשים רבים מהרהורי עברה וכפירה וכיוצא בזה, בשפע קדשם בהשתפך רוח טהרה בעולם. ובסביבות בעל תורה אמיתי, הדבר ניכר לעיניים השפעה מרובה על אנשים הרבה, מה שכל השתדלות מעשית לא תשיגה. כמו כן יש רשמים על הרחוקים שאין העין הרואה מרגשת בהם לדקותם".

כנגד הרפיון בתורה שהיה ברפידים, התשובה היא לשבת וללמוד בכל הכח. על ידי כך ניתן להביס את עמלק!

(מתוך 'אריה שאג')

דמויות ההוד שמילאו את הכולל היו מופלאות. חתנו של הסטייפלר, רבי שאול ברזם זצ"ל, גיסי, רבי אברהם ריסנר זצ"ל, רבי עקיבא טננבוים זצ"ל, רבי אלעזר צדוק טורצין זצ"ל, רבי חיים קניבסקי זצ"ל, וגיסי רבי הצק'ל ברטלר זצ"ל עורך הדין רבי שאול קוסובסקי זצ"ל...

הם היו זורקים שאלה לחלל בית המדרש, וכולם היו עמלים לתרץ אותה, כשהם רצים מאחד לשני, זה מביא תרוץ, זה מביא קושיה וזה סותר אותה... על כל מילה בערה שם אש! מדובר היה בתלמידי חכמים עצומים!

רבי שאול קוסובסקי זצ"ל, אשר אם אביו היתה אחותו של רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל, היווה דמות מיוחדת בין אברכי הכולל. את מקצוע עריכת הדין הוא לא למד באוניברסיטה, אלא באופן פרטי אצל אביו, והשתמש בו אך ורק עבור רישומים בטאבו, משום שלא רצה להזדקק לערכאות, כפי שנהג לומר בשנינה: "משפטים בל ידעום"... הוא נהג לשבת וללמוד רוב היום ורוב הלילה, ועסק במלאכתו רק שלוש שעות ביום. כשחלה לקח לו שותף שיעבוד במקומו, כך שיוכל לעבוד רק שלוש פעמים בשבוע, שווה היה לו להתחלק ברווחים, ובלבד שיוכל להוסיף עוד שני ימי לימוד. הוא ישב ולמד כארבע עשרה שעות ביממה, וזכה לחבר כמה ספרים. הוא היה תלמיד חכם עצום, שלמד בריחא דאורייתא מופלאה. לא יאמן איזה עמל התורה היה בכולל "חזון איש"! כשכולם ישבו ולמדו, היתה שם אש של תורה!

מלחמה באמצעות התורה

עמלק בא להלחם בישראל ברפידים, במקום שבו רפו ידיהם בתורה. ומשה רבינו ראה שיש בעם ישראל בעיה אמיתית. הם התעצלו בתורה שנמשלה למים ולאש, ובעקבות זאת היתה עליהם תביעה משמים. מאחר שהבעיה אינה עמלק, אלא הרפיון בתורה, ממילא לא יועיל כאן לצעוק לה' שיציל אותם מעמלק, מה שהם צריכים לעשות, זה לשבת וללמוד. וכל עוד לא יתקנו את החטא שבגללו בא העונש, הם לא יושעו. עמלק לא הגיע כדי לחסל את בני ישראל. הוא הגיע בסך הכל כדי לעורר אותם ללמוד כמו שצריך. ועל כך לא עומדים ומתפללים, אלא פשוט יושבים ולומדים.

לפיכך אמר משה רבינו: "אין ראוי לצאת למלחמה עם עמלק אלא יהושע, שנאמר עליו: 'לא ימיש מתוך האהל'". יהושע היה התלמיד

האזינו לתוכנית 'הפותח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

אבא שלי אמר לחברים, שהוא הולך לומר לרבי אהרן קוטלר 'שטיקל תורה', כולם הזהירו אותו ואמרו לו "תיזהר, רבי אהרן קוטלר חריף מאוד, הוא יראה לך שכל ה'שטיקל תורה' שלך לא מתחיל ולא נגמר...". אבל אבא היה בטוח בעצמו ואדרבה, אם רבי אהרן קוטלר רוצה להפריך את דבריו, הוא רוצה לדעת איזו פירכה יש למצוא עליהם...

שיחה מרתקת מפיו של הגאון רבי אברהם גולדשמידט שליט"א, נינו של הסבא מסלבדקא ובנו של הגאון רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל, מקורבם של גדולי ישראל בדורות הקודמים

אליעזר רוט

"וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעַם דְּרָךְ הַמְדַבֵּר" (שמות י"ג, י"ה)

זכינו לשוחח עם הגאון רבי אברהם גולדשמידט שליט"א, נינו של הסבא מסלבדקא, ובנו של הדיין הנודע הגאון רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל, שהיה מקושר בלב ונפש עם כל גדולי הדורות הקודמים.

ביקשנו לשמוע מפיו של הרב גולדשמידט כמה פנינים על פרשת בשלח, ובתגובה קיבלנו דרוש נפלא על פרשת השבוע, משולב בסיפורים ועובדות שהרב גולדשמידט שמע מפי אביו, בעל המעשה בכבודו ובעצמו, כאשר תחזינה עיניכם מישרים בשורות הבאות בסייעתא דשמיא, וכך אומר הרב שליט"א:

"אני אספר לכם פה סיפור ששמעתי מאבי מורי, הגאון הגדול רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל, מרביץ תורה ודיין, שהיה בידידות גדולה מאוד עם רבים מגדולי ישראל של אותו הדור."

אבל לפני כן, חייבים הקדמה קטנה. יש גמרא מפורסמת במסכת נדרים, דף נה, (שלומדי הדף היומי סיימו את המסכת לפני כעשרה ימים) על הפסוק 'ומבמות הגיא, ממדבר מתנה ומתנה נחליאל' וכו'. אומרת הגמרא מה זה אומר "וממדבר מתנה"? כל המשים עצמו כמדבר, התורה ניתנת לו במתנה.

אומרים הראשונים שם על המקום, מה הפשט "משים עצמו כמדבר", הכוונה שהוא משפיל את עצמו ומלמד את התורה לכל מי שיחפוץ, בחינם, בלי לבקש לעצמו שום דבר, זה נקרא 'משים עצמו כמדבר' ורב הנוהג כך עם תלמידיו זוכה לקבל את התורה במתנה, ומגיע למעלות רמות בידיעת התורה.

אבל הפשט הפשוט כשלומדים את הגמרא הזאת הוא 'משים עצמו כמדבר', זה אומר שכמו שמדבר אף אחד לא דואג לו ואף אחד לא מתעניין בו, כך האדם שם את עצמו כמו מדבר בעיני עצמו, הוא לא חושב על עצמו, הוא לא מחפש לאכול טוב ולא לשתות משקאות טעימים, הוא לא זקוק לכרית הכי נוחה ולשמיכה הכי מחממת, הוא לא צריך שיכבדו אותו ולא שיעריכו אותו. הוא כל כולו מכוון למטרה אחת: ללמוד תורה ולעשות את רצון ה'.

אדם שמגיע לכזאת דרגה של 'משים עצמו כמדבר' ומפקיר את עצמו למען הקב"ה, זוכה שהתורה ניתנת לו במתנה. נפלא מאוד. בפרשת 'בשלח' אנחנו רואים שהקב"ה מכין את עם ישראל לקראת מתן תורה. נכון שההכנה הסופית היתה ב-49 הימים שבין פסח לשבועות, ימי ספירת העומר, אבל היתה הכנה מקדימה עוד קודם לכן. ואנחנו גם לומדים מתוך פרשיות התורה איך אנחנו עצמנו צריכים היום, בזמן הזה, ובכל הזמנים, להתכונן לקבל על עצמנו את עול התורה.

לכן אנחנו רואים שבפרשות של חומש שמות, עד פרשת 'תרו' יש כמה וכמה מעשי חסד גדולים שנעשו על ידי עם ישראל ומנהיגיו, כחלק מההכנה למתן תורה. אם אלו שפרה ופועה שלא עשו כאשר דיבר אליהן פרעה מלך מצרים ותחיין את הילדים, ומסבירים שם שהכוונה שבעוד דיבר איתן הן כבר ידעו בוודאות שהן לא ישמעו בקולו, ואפילו לרגע אחד לא חלפה בראשן המחשבה אולי לציית לו חלילה וחס, אלא ההיפך, הן היו בהחלטה גמורה להיות 'שפרה ופועה', לשפר את הוולד ולפעות לו, בלי שום שינוי ממעשיהן עד כה, למרות הציווי של פרעה.

שכב לישון, הוא מסר את עצמו לתורה במשך 14 שנה תמימות, ורק לאחר מכן יצא לדרך.

זאת אומרת שהלימוד צריך להיות לא רק ברמה של ידיעת התורה, אלא יש עניין מיוחד ומרכזי דווקא ביגיעת התורה, להתייגע, לעמול, להתאמץ.

לפעמים אנשים אומרים, אני מאוד רוצה ללמוד, אבל זה קשה לי. בחורי ישיבה יכולים להשמיע את הטענה הזאת פעמים רבות. אבל רבותי, זאת בדיוק המטרה! שיהיה קשה. ההתייגעות היא לא רק אמצעי להגיע לידיעת התורה! היא מטרה בפני עצמה להגיע ליגיעת התורה. אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידך, אנחנו זקוקים גם ליגיעה וגם לידיעה, והידיעה האמיתית והנרחבת מגיעה ביתר שאת לאחר שזוכים להגיע לדרגות גבוהות ביגיעת התורה.

ועכשיו נשוב לסיפור. את הסיפור שמעתי מאבי מורי, הגאון הגדול רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל, מרביץ תורה ודיין, שהיה בידדות גדולה מאוד עם רבים מגדולי ישראל של אותו הדור.

אבא זצ"ל נולד בליטא, הוא למד בישיבת 'אור ישראל' בסלבודקא, זאת היתה ישיבה לצעירים שפעלה לצד ישיבת 'כנסת ישראל' של הסבא מסלבודקא. כשנפתחה ישיבת חברון בעיה"ק חברון, החליט סבי לחסל את כל העסקים שלו ושל רעייתו שם בליטא, לעלות לארץ הקודש ולהפוך לאברך מן המניין בישיבת חברון. כך הם אכן עשו, הגיעו לחברון והשתקעו בה, אבא היה תלמיד בישיבת חברון מאז שהוקמה בשנת תרפ"ד, ולמד בה עד הטבח הנורא בשנת תרפ"ט, שהביא להעתקה של הישיבה לירושלים.

בחסדי שמים, בני המשפחה ניצלו מהטבח הנורא בתרפ"ט. אבא לקח את המאורעות הללו בצורה קשה מאוד, והחליט לנסוע בחזרה לסלבודקא, שם הוא חזר ללמוד בישיבת 'כנסת ישראל', התחתן שם ולבסוף עלה לארץ יחד עם אמא שלי ועם אחותי הגדולה, שעוד נולדה בעיר דווינסק שם כיהן סבי, אבא אמי, כרב הקהילה.

במהלך שהותו בסלבודקא, תקופה שנמשכה כשבע שנים, למד אבי מורי בחברותא עם ה'פחד יצחק', הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל, הוא היה מקורב מאוד לגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, וזכה לחיבה יתירה אצל הגאון רבי אברהם גרודזינסקי זצ"ל באופן יוצא מן הכלל. שם הוא הכיר עוד כמה וכמה מגדולי הדור שלאחר השואה.

באותה העת הגיע לבקר בישיבה אורח נכבד, הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל. ראש ישיבת סלבודקא, הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל, היה דודו של רבי אהרן קוטלר, וממילא הגיע רבי אהרן כדי לבקר את דודו.

המנהג אז היה שבכל פעם שהיה מגיע אדם גדול, היו באים בחורי הישיבות לשוחח עמו בדברי תורה. בימינו לא רואים את זה, אבל אז זה היה מאוד מקובל בהרבה מקומות וגם בסלבודקא.

כשהגיע רבי אהרן קוטלר לבקר בישיבה, התעוררה תכונה בין הבחורים. רבים רצו ללכת ולומר בפניו איזה חידוש שחידשו וכדו', אבל בישיבה נפוצה שמועה שצריכים להיזהר, רבי אהרן היה עילוי

אנחנו גם רואים את ה"ותתצב אחותו", שזה חסד גדול ועצום, ובשכר זה המתין עם ישראל למרים שבעה ימים עד שתיטהר מצרעתה.

כך גם "ותשלח את אמתה", של בתיה בת פרעה, ואת "האלך ואקרא לך" של מרים, ואת השכר ששילמה בתיה ליוכבד כדי שתאכיל את הילד. ה"וירא בסבלותם" של משה רבינו, וה"ויך את המצרי", וה"ויאמר אל הרשע למה תכה רעך", וההצלה של בנות יתרו וה"קראן לו ויאכל לחם", "ויתן לו את צפורת". עוד ועוד מעשי חסד לכל אורך הדרך, כי עם ישראל צריך לקבל את התורה וצריכים תיקון המידות לשם כך.

אבל אחרי כל זה אנחנו רואים דבר נפלא "ויסב אלוקים את העם דרך המדבר" - הקב"ה לוקח את בני ישראל למדבר ומלמד אותם איך צריך להיראות אדם שרוצה לקבל את התורה. כמו המדבר. וממדבר מתנה!

כששאלים ילד ברחוב, תגיד, כמה שנים למד יעקב אבינו בבית שם ועבר, מה יענה הילד? 14 שנה! ידוע הדבר, כשיצחק אבינו הורה לו לצאת לבית לבן אחי אמו כדי לחפש אשה, הוא התעכב 14 שנה בבית שם ועבר, וחז"ל הקדושים אפילו מוסיפים שיעקב אבינו היה אמור לכאורה להיענש על אותן 14 שנים שנמנע מכיבוד אב ואם, כמו שנענש על 22 השנים שהיה בבית לבן, ובשל כך נלקח יוסף מעמול ל-22 שנה. אז למה לא נענש גם על 14 השנים הללו שנטמן בבית שם ועבר? כי גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם.

אבל האמת שיעקב אבינו לא למד אצל שם ועבר 14 שנה בלבד. מה פתאום. הוא למד בבית שם ועבר 50 שנה! מאז שהיה בן 13 ועד שיצא לחרן בגיל 63.

כלומר, כשיצחק אבינו ורבקה אמונו שולחים את יעקב לבית לבן אחי אמו, זה קורה אחרי שהוא כבר לומד בבית שם ועבר 37 שנים! אבל הוא אומר, כן כן, אני כבר הולך לבית לבן אחי אמי, אבל יש לי משהו נורא דחוף לעשות קודם, ללמוד 14 שנה בבית שם ועבר.

זה הרי פלא גדול. וכי יעקב אבינו לא היה בקי בתורה שבכתב ובעל פה, שהוא היה זקוק לעוד לימוד של 14 שנה בישיבה, לפני שילך למלא את הייעוד שלו להתחתן עם האימהות הקדושות? מה היה דחוף לו כל כך להיטמן שוב בבית שם ועבר?

התשובה היא, כך אומרים בעלי המוסר, שב-37 השנים הראשונות שיעקב אבינו למד בבית שם ועבר הוא הרגיש שזה לא היה לימוד מתוך התמסרות מוחלטת. זה לא היה 'משים עצמו כמדבר' בדרגה המצופה מיעקב אבינו בחיר האבות. עובדה, הרי חז"ל אומרים שהוא כיבד את ההורים שלו בשנים הללו, רק ב-14 השנים האחרונות נמנע מכך.

יעקב אבינו חשב לעצמו, אני הולך לחרן, אני הולך להקים משפחה, אבל עדיין לא זכיתי לקיים בעצמי 'משים עצמו כמדבר'. אני לא מוכן עדיין לצאת מהישיבה לפני שהגעתי לדרגה הזאת. לכן הוא רץ לבית שם ועבר, נטמן שם ל-14 שנה, ובמהלך אותן שנים לא התעסק עם כלום! לא אבא, לא אמא, לא משפחה, הוא אפילו לא

אפילו לא יום אחד. הוא ביקש מאמא שלי שתארוז מה שאפשר ויוצאים מהר לדרך לפני שהתוקף של הרשימה היומית יתפוגג למחרת, וברשימה החדשה יתקנו את הטעות. הם נפרדו בחיפזון ומיהרו לצאת לגבול, וב"ה הצליחו להינצל מאימת המלחמה, כך עלו אבי, אמי ואחותי לארץ הקודש, והתאחדו מחדש עם משפחתו של אבי שכבר היו כאן קודם לכן.

בינתיים עבר עליהם מה שעבר, אבא הקים ובנה את ישיבת סלבודקא בבני ברק, לאחר מכן רצה לעבור להתגורר בפתח תקוה, מרן החזון איש זצ"ל ביקש שיישאר לגור לידו, כי היו לו תוכניות עבורו ובהמשך שלח אותו לכהן כדיין בבית הדין. 15 שנים כיהן אבי כדיין בבית הדין בתל אביב, ולאחר מכן עוד 15 שנים כדיין בבית הדין הגדול של הרבנות בירושלים, יחד עם מרן הגרי"ש אלישיב, ושאר גדולי עולם שכיהנו שם בדיינות.

אחד הדיינים בבית הדין, היה ידידו משכבר הימים, הגאון רבי יצחק מאיר בן-מנחם זצ"ל, שהיה חתנו של מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל.

ביום מן הימים כמדומני שהיה זה בשנת תשי"ג, הגיע אבי מורי לבקר את חברו רבי יצחק מאיר, שהתגורר בדירה סמוכה לדירתו של חמיו הגרא"ז מלצר. אבא היה מבקר אצלו הרבה, ובאותו הפעם שהוא בא לבקר את רבי יצחק מאיר בן מנחם, בדיוק הגיע גם הגאון רבי אהרן קוטלר לבקר את הגרא"ז מלצר שהיה אז בערוב ימיו.

אמרו לרבי אהרן קוטלר שהאברך הזה שמגיע לתת לו שלום, זה גולדשמידט... רבי אהרן מיד זיהה אותו: "לפני 20 שנה פגשתי אותך בסלבודקא", אמר רבי אהרן לאבי מורי, "אתה אמרת לי אז 'שטיקל תורה'..."

"אבי מאוד התרגש שרבי אהרן קוטלר זוכר אותו, אבל רבי אהרן לא עצר כאן. הוא חזר והרצה בפני אביו את כל הפלפול שהוא עצמו אמר לפני 20 שנה... "אתה טענת כך וכך", אמר לאבי, "ואז הקשית את השאלה הזאת, לאחר מכן ענית תירוץ, דווקא תירוץ מאוד טוב זה היה... אבל הבאת תוס' שלכאורה אומר אחרת מזה, ואז יישבת את הסתירה כך וכך..."

אבא שלי נדהם. 20 שנה חלפו, ורבי אהרן זוכר מה אמר לו בחזר אחד מני רבים, איזו גאונות עצומה! הוא זוכר הכל גם אחרי 20 שנה, ולא היו אלו 20 שנה שקטות ושלמות, בשנים הללו התחוללה מלחמת העולם השנייה, רבי אהרן התמודד עם גזירות קשות ונוראות, הישיבה גלתה גולה אחר גולה עד שנסגרה על ידי הקומוניסטים, הוא התגלגל לסיביר, ברח ליפן, היגר ממנה לארה"ב היה חבר בוועד ההצלה העולמי, פעל ללא ליאות להצלת בחורי ישיבות, הקים את ישיבת 'בית מדרש עליון' בלייקווד, וכל זה לא השכיח ממנו כלום! אפילו לא את ה'שטיקל תורה' ששמע מפיו של בחור צעיר בסלבודקא, כמו עוד עשרות 'שטיקלאך תורה' ששמע באותה הזדמנות מעשרות בחורים אחרים...

רבי אהרן שאל את אבי באידיש "וואס טוט איהר היינט", מה אתה עושה היום? השיב לו אבי מורי שהוא משמש כדיין בבית הדין. רבי אהרן הסתכל עליו באכזבה מסוימת ושאל אותו בנימה

חריף מאוד, הוא היה לוחם כאריה את מלחמתה של תורה, ואם מישהו אמר לפניו איזו סברא לא ישרה, הוא לא היה נושא פנים לאיש, והיה יכול לקרוע את ה'ווארט' שלו לגזרים, ולהשאיר את הבחור שבא לדבר איתו מאוכזב מאוד...

קם אבא שלי ואמר לחברים שהוא הולך לומר לרבי אהרן קוטלר 'שטיקל תורה', אם איני טועה הנושא עליו דיבר היה בסוגיא של 'שבח מעשר שני'. כולם הזהירו את אבא ואמרו לו "תיזהר, רבי אהרן קוטלר חריף מאוד, הוא יראה לך שכל ה'שטיקל תורה' שלך לא מתחיל ולא נגמר..."

אבל אבא היה בטוח בעצמו, והרגיש שהוא יודע מה יש בפיו לומר ואדרבה, אם רבי אהרן קוטלר רוצה להפריך את דבריו, הוא רוצה לדעת איזו פירכה יש למצוא עליהם.

ניגש אבי לרבי אהרן קוטלר, עמדו שם קבוצה של בחורים, כל אחד ואחד מהם היה תלמיד חכם מופלג בפני עצמו, וכל אחד בתורו אמר את הפלפול שלו בפני רבי אהרן, שלא פעם היה עוצר את הבחור ודוחה את דבריו על הסף, או מקשה עליו קושיא עצומה וכדו'. גם תורו של אבי הגיע בסופו של דבר, הוא אמר את כל הפלפול שלו מתחילתו ועד סופו, ורבי אהרן ישב והקשיב בשתיקה, לא התערב ולא אמר מילה.

אבא סיים להרצות את דבריו, נפרד מרבי אהרן קוטלר וחזר לחברים שהפחידו אותו כל כך: "אתם רואים", אמר להם, "זה לא היה כזה מפחיד. הצלחתי ב"ה ורבי אהרן לא קרע את הפלפול שלי לגזרים..."

עברו ימים, חלפו שנים, אבי מורי התחתן והקים את ביתו בעיר דווינסק, על יד בית חמיו, אב אמי, שהיה בנו של הסבא מסלבודקא, וכיהן ברבנות בדווינסק.

בשמי אירופה נקשרו אז ענני מלחמה, אבא שלי יכול היה לעלות לארץ כי היה לו דרכון מנדטורי, כתושב חוקי בארץ ישראל שרק נסע ללמוד באירופה והתחתן שם. אבל לאמא שלי לא היתה אפשרות עליה, וגם לא לאחותי הגדולה שהיתה אז תינוקת קטנה.

אבא נסע מדווינסק לריגה, לבקש אישור לצאת מהמדינה. אבל השלטון הרוסי סירב, לא נתנו אישור לאזרחים מקומיים לצאת. אמרו לו "אתה יכול לנסוע כי יש לך, אתה נתין בריטי, אבל האשה והבת יישארו כאן..."

למחרת הוא נסע שוב לריגה, ושב על אותה הבקשה, וכך הוא היה בא יום יום, עומד בתור ומתחנן שייתנו לו אישור להוציא את אשתו ובתו.

פעם אחת, הפקידה עשתה איזו טעות, ורשמה ברשימה של השמות של מבקשי אשרת היציאה, את השמות של אמי ואחותי על השם של אבי, כך שזה היה נראה כאילו יש להן אישור, וזאת למרות שבעל פה נאמר לו שהבקשה נדחתה, כמו בכל הימים הקודמים.

הוא חזר מהר הביתה לדווינסק, והודיע לשווער שלו, סבא שלי, שהוא יוצא עכשיו מהמדינה בדרכו לארץ ישראל. הוא לא מחכה

קו השיעורים של דרשו לרשותכם

24 שעות ביממה

מגוון שיעורים לבחירה

דף היומי בבלי

דף היומי ירושלמי

דף היומי בהלכה

שיעורים לפרשת השבוע

ועוד מגוון ענק של שיעורים ומידע על תוכניות דרשו

חייגו עכשיו

077-2222-666

לחייג, ללמוד, לדעת

לאחר התונתי נכנסתי אצל הרה"צ רבי אלי' ראטה זצ"ל, משב"ק של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, וביקשתי ממנו הדרכה על הקמת ביתי החדש. אמר לי רבי אלי', שבביתי יהיה תמיד מוכן 'מזונות' מיוחד לכל הבאים לאסוף כסף, כי בודאי הם רעבים וצמאים - ולכל אחד ואחד יתנו מזונות ושתיה לבד מהנדבה...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד: 'בשכר זה שבני ישראל במצרים גילו רגש של אחווה ורעות זה לזה, זכו לצאת משעבוד לגאולה'...

"וְהַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה" (שמות ט"ו, כ"ו)

אחד מגדולי הסוחרים בפרשבורג נכנס פעם אצל ה"חתם סופר" זצ"ל, והחל לתנות באזני הרב את סאת צרותיו. קרא האיש בעיניים דומעות: "רבינו! הנני ידוע בעיר הזאת כאיש עשיר, אך לאחרונה הגיעו עסקי המסועפים למבוי סתום, והנני זקוק בשעה זו לברכתו ולעידודו של הרב", שיסע ה"חתם סופר" את דברי הסוחר ואמר: "גם אני שמעתי שאחיק הוא עני מרוד ומטופל במשפחה גדולה, ואתה אינך תומך בו כל עיקר חרף מצוקתו הרבה".

הסוחר חש שלא בנוח למשמע דברי הרב, והשיב בנימה של הצטדקות: "הן סיפרתי זה עתה לכבוד הרב עד כמה ירוד בזמן האחרון מאזן העסקים שלי, ואיך אוכל במצב הנוכחי עוד לתמוך באחרים".

השיב ה"חתם סופר" לאורחו: "אשיב לך על דבריך ברעיון קצר. נאמר (שמות ו', ה') 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידם אותם', כידוע המלים 'את' 'וגם' באות לרבות משהו בדברי הכתוב, נשאלת אפוא השאלה 'גם ואת' בכתוב אחד - 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל', מה באו לרבות המילים האלו?". המשיך ה"חתם סופר" ותירץ: 'אלא בשעה שבני ישראל נאנקו תחת עול המצרים, שמע כל אחד מהם גם את האנחה של אחיו וכאב את כאבו וסבלו, ובשכר זה שבני ישראל במצרים גילו רגש של אחווה ורעות זה לזה, גם הקדוש ברוך הוא שמע את נאקתם והוציא אותם מעבדות לחרות ומשעבוד לגאולה'...

עצמו לעלות לבדו במדרגות באפיסת כוחות.

לאחר זמן שאלו הגבאים את ראש הישיבה "מה פשענו ומה חטאנו ששלח אותנו, והטריח את עצמו כ"כ לעלות את המדרגות בעצמו בלי עזר?", כששמעו את ההסבר מראש הישיבה, נעמדו שערות ראשם, וכך אמר להם: "הנה בעת שהגענו לבית המדרש, הבחנתי שם בזקן אחד שעמד לפני הביהמ"ד. הזקן היה לו מטפל נכרי שעוזר לו ללכת, וחשבתי לעצמי, שאם הזקן יראה שיש לי שני אנשים יהודים שעוזרים לי, ואילו הוא יש לו מטפל שאינו יהודי, הדבר יכול להכאיב לו מאוד, ולא רציתי לגרום לו שום עגמת נפש וחלישות הדעת, ולכן העדפתי להטריח את עצמי מאשר לגרום לזקן צער חלילה"...

בספר 'בית רחל' (להגאון רבי נפתלי כ"ץ, שער הכנה' אות ל"ד) כתב הטעם שהט"ו נהג לקדש רק מתוך הכתב: "ושמעתי מנהג הגאון המפורסם מוהר"ר דוד סג"ל, בעל הטורי זהב, שהיה אומר תמיד הקידוש של שבת ויום טוב מתוך הספר. ואמר הטעם, מלבד שיש קדושה באותיות, גם כן מהאי טעמא, שפעמים שמתארח אצלו עם הארץ או שמיסב עמו בבית אחד שדר בשכירות או בסוכה, ועם הארץ אינו יודע בעל פה הקידוש על נכון, וגם יתבייש לומר מתוך

מסופר על הגה"צ רבי יוסף רוזנבלום זצ"ל, ראש ישיבת 'שערי יושר', שבסוף ימיו היו לו שני גבאים אברכים בני תורה, שעזרו לו בהליכתו לבית המדרש וכדומה. פעם בעת שהלך לביהמ"ד עם שני הגבאים שלו, כשהגיעו, הורה להם ראש הישיבה לפתע שיעזבוהו וילכו לדרכם ויתנו לו לעלות המדרגות בעצמו, והיה זה כמתמיה בעיניהם, כי הלא קשה לו מאד הליכתו במדרגות מחמת חולשתו, ברם הם שמעו בקולו והלכו לדרכם, ואכן הראש ישיבה הטריח את

בלא שום סימן שהוא יודע שהוא מרמה אותו ושהוא כבר היה אצלו בשבוע שלפני זה.

לאחר שיצא האדם הזה מבית הרבי, ניגש אחד המקורבים ושאל את הרבי: "האם אין הרבי זוכר את האדם הזה, שכבר היה כאן לפני שבוע וקיבל סכום הגון??". אמר לו הרבי: "בודאי שהנני זוכר, והלא אין מאז שהיה כאן יותר משבוע, ומה חשבתם שאינני זוכר שכבר היה כאן?!" שאלו הגבאים בתמהון: "א"כ למה נתן לו הרבי שוב סכום הגון?". והשיב הרבי: "הלא עצם הדבר שהוא יכול לבוא לכאן, ואני יכול לתת לו הרגשה טובה, כאילו שאיני מכירו וכאילו שלא עליתי על הרמאות שעשה לי, זה גופא הוא חסד, שבוה הוא חושב לעצמו שהצליח להערים עלי ולצאת מכאן עם עוד כסף..."

עוד סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען-ירושלים שליט"א, שפעם נכנס עשיר אחד אל אביו הרה"ק מסקולען זי"ע בערב יו"ט, ונתן להרבי סכום הגון ביותר עבור צרכי יו"ט, ובעת שנתן את הכסף להרבי, התנה ואמר שהכסף הזה הוא נותן אך ורק עבור צרכי יו"ט של הרבי בעצמו, ולא למטרה אחרת כלל וכלל. הרבי הודה לו על כך מאוד מאוד, ונפרד ממנו לשלום.

אחר כך, קרא הרבי לאחד מבניו, ונתן לו חלק נכבד מהכסף שקיבל מהעשיר הזה, וציוה עליו להעביר את הכסף לעני אחד עבור צרכי יו"ט, וכך עשה.

עם הזמן נודע לו לאותו עשיר על מעשהו של הרבי, והלה נרגז מאוד, וחזר ונכנס אצל הרבי ושאל אותו "למה נתן הרבי חלק מהכסף לעני אחד, הלא התנית מפורשות שהכסף הוא לצרכי יו"ט של הרבי בעצמו?!" מיד אמר לו הרבי כשבת שחוק על פניו "וכי אתה יודע מה הן הצרכי יו"ט שלי?..."

(מתוך 'נועם שיח' וארא תשפג בהוצאת מכון אפריון לשלמה)

הסידור, על כן היה עושה הוא עצמו כן כדי שיעשה כן עם הארץ ולא יתבייש. ולפעמים היה אומר לו: 'עשה כמוני, לומר מתוך הסידור'. על כן עשה הוא כי מצוה רבה, והכל כדי שלא יתבייש, ומנהגו ותיקין הוא".

לאחר חתונתי נכנסתי אצל הרה"צ רבי אלי' ראטה זצ"ל, משב"ק של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, וביקשתי ממנו הדרכה על הקמת ביתי החדש. אמר לי רבי אלי', שבביתי יהיה תמיד מוכן 'מזונות' מיוחד לכל הבאים לאסוף כסף, כי בודאי הם רעבים וצמאים - ולכל אחד ואחד יתנו מזונות ושתייה לבד מהנדבה.

שמעתי מאת כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען-ירושלים שליט"א, שידוע שאביו הרה"ק מסקולען זי"ע היה מחלק סכומים אדירים לצדקה - לכל סוגי הצדקות ולכל מיני האנשים - והיו כמה אנשים מבין אותם מקבלי הצדקות, שמצאו רעיון נפלא להוציא כספים במרמה, הם היו באים כמה פעמים אל הרבי לבקש צדקה - כל פעם עם סיפורים אחרים, כשהם לבושים כל פעם עם מלבושים אחרים - וכך הוציאו מהרבי סכומים גדולים לצדקה.

יום אחד הבחינו הגבאים באדם אחד שהגיע לבקש מהרבי צדקה, לאחר שכבר בשבוע שלפני זה הגיע לבקש וקיבל מהרבי סכום הגון לצדקה - האדם הזה הגיע שוב במלבושים אחרים, וסיפר סיפור אחר לגמרי שהוא צריך צדקה לצורך מטרה אחרת לגמרי - בשבוע שעבר היה זה חתונה, ועכשיו זה בר מצוה וכו' וכו'. הגבאים שהבחינו בתרמית, התרגזו מאוד על הוצפתו של היהודי, אמנם כמובן לא יכלו לעשות שום דבר נגד רצון הרבי, והרבי נתן לו שוב סכום הגון,

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

אבל אחרי רגע עצרתי את עצמי. הרי המזימה שלו לא הצליחה, לא אונה לנו שום דבר רע ב"ה. וכי נהייתי שומר הסף בבית גדולי ישראל? הם נאלצים לפגוש גם אנשים גרועים ממנו למרבה הצער. אני אחזיק בפלך השתיקה ולא אבייש אדם מישראל, גם אם אותו אחד רצה לגרום לי ולמוסד שאני מנהל נזק עצום...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על ניסים והשגחה פרטית

אבל אנחנו הרי יהודים מאמינים בני מאמינים, ולכן כל מה שאנחנו צריכים זה רק לפתוח קצת את העיניים ואת הלב, להתבונן במה שמתחולל סביבנו, ולראות איך שהקב"ה מנהיג את העולם בחכמה רבה ובתבונה עד אין חקר.

אני רוצה לספר לכם סיפור שבדידי הווה עובדא, בו כל מי שהיו מעורבים בעניין כשהסתכלו על המעשה הספציפי שלהם בעין בשר לא היה רואים בו שום דבר, אבל משהושלמה התמונה, ראינו כיצד פרט לפרט מתחברים באופן מופלא, חשנו איך שהבורא ברוך הוא הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים.

זכיתי לעמוד בראש מוסדות חינוך לבנות ישראל, תפקיד אליו התמנית על ידי מרן גאב"ד אשדוד הגאון הגדול רבי פנחס שרייבר זצ"ל.

תחילה הקמנו תיכון, ללימודים על יסודיים, ועם הזמן נוצר צורך גם בפתיחת כיתות ה' ו' של סמינר.

מדובר בפרויקט לא פשוט בכלל, משום שפתיחת מוסד לכיתות ה' ו' מצריכה אישורים מיוחדים, זאת מערכת תקצוב שונה ומורכבת מאוד, ואם הכיתות הנמוכות יותר נמצאות תחת המטרייה של משרד החינוך בלבד, בכיתות ה' ו' סמינר מדובר בפרויקט שכבר קשור ליישומי עבודה, וכאן יש התערבות ישירה של משרד האוצר,

קריעת ים סוף והשירה שבאה בעקבותיה, נאמרת על ידנו בכל יום, ולא עוד אלא שהמשנה ברורה כותב: "יאמר השירה בשמחה וידמה בדעתו כאלו באותו היום עבר בים והאומר בשמחה מוחלין לו עונותיו": (משנה ברורה נא סק"ז) מקורו הוא בזהר הקדוש. אנשים רגילים לצטט את דברי המשנה ברורה, שמי שאומר שירה בשמחה נמחלין לו עונותיו, אבל המשנ"ב הוסיף: "וידמה בדעתו כאילו היום עבר את הים", אין העניין רק לומר שירה, אלא לראות את עצמו כאילו היום הוא עבר את אותו מעמד. מה עניינו? התשובה היא: אדם עובר בכל יום עשרות פעמים קריעת ים סוף!! לא בכדי חז"ל גילו לנו, שפרנסתו של אדם קשה כקריעת ים סוף, וזיווגו של אדם, שהכוונה חיי היום-יום של איש ואשה בבית הם קריעת ים סוף, ועוד.

החיים מלאים בניסים נסתרים, והם הניסים הגדולים ביותר, נותנים לנו רגעי אמירת שירה בכל יום, ואומרים לנו: כנסו לתוך כנפי הדמיון, תראו עצמכם כאילו עתה נקרע עבורכם הים, כי היום אתה מקבל צ'ק מהבוס שלך, ונראה לך שהכל ברור מאילן.

ולא, ממש לא, כדי לקבל את הצ'ק הוזקקת לכישורים, לא רכשת אותם במכולת... נדרשת יכולת למידה, גם אותה לא רכשת בסופר... הבוס שלך גם היה צריך כישורים ליכולות להקים את המפעל שלו, הוא לא קיבל אותם ב'אושר עד' באחד פלוס אחד... יושב במרומים יושב וקורע לך את העולם כולו כדי להביא טרף לביתך, בורא העולם משגיח עליך בהשגחה פרטית על כל צד ושעל, זה הכל קריעת ים סוף!

האמת, שבדרך כלל אנשים אוהבים לשמוע סיפורי מופת שבהם הקב"ה שידד את מערכות הטבע, וחילץ את בניו ממצוקה באופן על טבעי.

אבל האמת שאין צורך להגיע לכך. הרי הקב"ה הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, הוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים. ממילא אין צורך להגיע לשידוד מערכות הטבע, כדי להצדיק את הצדיק ולהרשיע את זה שאינו צדיק.

שידוד מערכות הטבע נועד בעיקר להראות לנו, כדי שגם מי שלבו כבד עליו, ואינו ממהר להאמין בהשגחה העליונה, יראה וידע בחוש שיש מנהיג לבירה.

הדיווח הוגש אל שולחנו של שר החינוך, ותפוח האדמה הלוהט אכן התגלגל משולחנו הישר לסל האשפה. לא דובים ולא יער. אין שום אפליה

אותו אדם התלונן על התיכון, כלומר על כיתות א'-ד', והמפקחות הללו שייכות בכלל לחלק של הלימודים הגבוהים בכיתות ה' ו'. בעצם הן הגיעו עד לפה בטעות, כי אנחנו הרי בכלל לא רשומים כסמינר עצמאי בכיתות שעליהן הן אמורות לפקח ואין להן מה לחפש פה בכלל.

אבל הן כבר עמדו בשער, אז הן החליטו למלא את המשימה בתיכון, למרות שזה בכלל לא בתחום הסיקור שלהן. הרווח הראשון שלנו היה, שהמפקחות נחשפו לאופן ניהול הסמינר ה-ו, והורשמו מאוד, אחרי סיור ממושך עם בדיקת עומק, אמרו המפקחות שהן ממש מתנצלות על הבדיקה: "מתברר שזאת סתם היתה עלילת שווא. אין פה שום אפליה, אדרבה, שוחחנו עם התלמידות והתרשמנו שיש כאן גיוון עדתי וקהילתי מושלם, תלמידות מכל הזרמים של המגזר החרדי, אשכנזיות וספרדיות חסידיות וליטאיות, כולן מסתדרות מצוין זו עם זו, וכולן מעידות פה אחד שהן נמצאות בכיתות שבהן רצו להיות, בלי שום הגבלות הקשורות למוצא שלהן חלילה.

"לא זו בלבד, אלא שגם התרשמנו מהרמה הלימודית הגבוהה היחסית המכבדת של התלמידות למורות וכן להיפך, הטיפוח של המבנה והכיתות. זהו מוסד לימודי למופת! לא פחות!". הדיווח הוגש אל שולחנו של שר החינוך, ותפוח האדמה הלוהט אכן התגלגל משולחנו הישר לסל האשפה. לא דובים ולא יער. אין שום אפליה.

האיום שהיה על המוסד שלנו בטענה לאפליה הוסר, אבל אני הרי ידעתי מי הוא המתלונן, שכוונתו ממש לא היתה לשם שמים, ובליבי נטרתי לו כעס רב. החילול ד' הגדול שיכול היה לצאת

שם הכל הולך בצורה קשה יותר, אולי צריך לומר נוקשה יותר... וכשזה נוגע לציבור החרדי, כמו תמיד זה קשה עשרת מונים. כשאנחנו רצינו לפתוח כיתות ה' ו' נמסר לנו, שכבר קרוב לעשר שנים שמשרד האוצר לא אישר שום בקשה לפתוח מוסדות כאלו. יש רק את המוסדות הישנים שקיימים כבר זמן רב, הבנות יכולות ללכת ללמוד בהם, אבל אין אישור לפתוח חדשים. כשביררנו קצת לעומק, נאמר לנו שמה שצריכים לעשות זה מאוד מורכב. אפשר לפתוח כיתות ה' ו', אבל הן צריכות להיות מסונפות למוסד אחר שכבר קיים ושיש לו את האישור והתקציבים הנדרשים. הכיתות יהיו כאילו של הסמינר הוותיק, אבל אנחנו נהיה אלו שנצטרך לתת את שכר המורות ולממן את התחזוקה של המבנה וכו' וכו'. כמובן שאותו סמינר מעביר אלינו את התקציב, אבל זה מאוד מסובך, לא נוח וגם עולה לא מעט כסף.

מדי שנה בשנה הגשנו בקשה מחודשת, אנחנו רוצים שהמדינה תכיר במוסד שלנו כמוסד עצמאי ללימודים של כיתות ה' ו'. במשרד האוצר דחו או התעלמו מהבקשה שנה אחת, אחר כך עוד שנה, וכך זה נמשך קרוב לעשר שנים שבהן לא נרשמה שום התקדמות בעניין, אפילו לא במילימטר.

פנינו לנציגי הציבור, שוחחנו איתם, הם ניסו לעזור, אבל מול פקיד האוצר אף אחד לא יכול. שלטון הפקידים חזק מאוד במדינה שלנו, ובמיוחד פקידי האוצר.

אמרו לנו, זה המצב, תתמודדו, אנחנו לא יכולים לעזור בעניין. אחרי שנים שהשקענו שוב ושוב בהכנת טופס הבקשה שחייב לכלול סקירה מקיפה, עם דיאגרמות והמחשבות ותוכנית לימודית וחזון חינוכי ועוד ועוד, הבנו שאין עוד טעם להשקיע בזה. המשכנו לתפעל כמוסד המסונף למוסד ותיק יותר, וזנחנו את הרעיון של קבלת עצמאות...

והנה התרגשה עלינו צרה חדשה. היה אדם מסוים שמערבב בנושא של מוסדות החינוך, והגיש תלונה רשמית ללשכתו של שר החינוך, אתו היו לו קשרים מסועפים מאוד... על כך שבתיווך שלנו, כיתות א-ד' של הסמינר, ישנה אפליה חמורה!

היה זה כשנתיים אחרי פרשת עמנואל הסוערת והכאובה כל כך. שר החינוך דאז הבין שיש לו תפוח אדמה לוהט על השולחן, הוא רצה מאוד שהנושא הזה ירד מסדר היום ובמהירות האפשרית, אבל היתה זו תלונה מאוד חזקה, והוא גם הכיר את המתלונן כאחד שלא יחסס לפנות לעיתונות, ולאליץ את משרד החינוך לטפל בעניין.

ההנחיה הועברה למנכ"ל המשרד, שפנה לאחראים על החינוך החרדי, וכך אירע שביום בהיר התדפקו שתי מפקחות מטעם משרד החינוך על המוסד החינוכי שלנו.

"באנו לבדוק אם יש כאן הפרדה גזענית בין תלמידות אשכנזיות לתלמידות ספרדיות", אמרו שתי המפקחות.

אבל אז התברר שבמשרד החינוך טענו, לא הבינו נכון את התלונה.

מהמעשה היה נורא, איזה מן בנאדם זה, שכך בא וטופל עלילות שווא? ועוד בנושא כל כך רגיש, אחרי הפרשה הסוערת בעמנואל. הוא משתמש בפצע הפתוח הזה, וזורה עליו מלח בישול, מתוך הבנה שהמערכת מלאה בפקידים פופוליסטיים, שיכלו בקלות להכריז על סגירת המוסד שלנו עד לבדיקת העניין, רק כי זה יישמע טוב יותר בדיווחים של התקשורת.

לאחר מספר חודשים, התקיים אירוע מאוד מכובד בהשתתפות גדולי ישראל, רבנים מהשורה הראשונה. ומי מגיע לאירוע שלנו כאחד מהקרואים? אותו אחד שניסה לגמול לנו רעה גדולה כל כך. הוא מגיע כולו מחויך, לוחץ את ידי הרבנים, ומציג את עצמו כאחד שמחולל גדולות ונצורות בתחום החינוך...

המחזה הזה עורר סערה גדולה בתוכי. ברגע הראשון חשבתי לעצמי שזה פשוט פשע לתת לאיש כזה להתקרב לגדולי ישראל. איך אפשר לתת לו ללחוץ את ידיהם הטהורות? מצדי, היות והאירוע הזה היה תחת ניהולי, גמרתי אומר לדאוג שהלה ישב מקסימום בין הקהל, אבל ממש לא לתת לו להתקרב ולהיות חלק מהמזרח...

אבל אחרי רגע עצרתי את עצמי, הרי המזימה שלו לא הצליחה, לא אונה לנו שום דבר רע ב"ה. וכי נהייתי שומר הסף בבית גדולי ישראל? הם נאלצים לפגוש גם אנשים גרוועים ממנו למרבה הצער. אני אחזיק בפלך השתיקה ולא אבייש אדם מישראל, גם אם אותו אחד רצה לגרום לי ולמוסד שאני מנהל נזק עצום.

עברו ימים, חלפו שבועות, ומספר ימים לפני חג הפסח הטלפון שלי מצלצל. על הקו נמצא סגן שר האוצר באותם ימים, הרב יצחק כהן, איש תנועת ש"ס, שאיתו אני בידידות קרובה כבר שנים רבות. "הרב צוקר, תשלח בבקשה פעם נוספת את הבקשה שהגשתי השנה, כדי לקבל הכרה בסמינר שלכם כסמינר עצמאי, אבל הפעם תעביר את זה ישירות ללשכה שלי, לשכת סגן שר האוצר." אני השבתי לרב כהן שאולי הוא מתבלבל, אני לא הגשתי שום בקשה. נואשתי מלקבל הכרה של משרד האוצר, וכבר כמה שנים שאנחנו לא מגישים בקשה.

אבל הרב כהן לא ויתר: "אז תיקח את הבקשה שהגשתי בפעם האחרונה, תעדכן אותה קצת ושלח לי בדחיפות לפקס מס'... אני ממתין ליד הפקס!"

כמובן שלא בזבזתי זמן. סגן השר נתן לי יותר מרמז, שאני כנראה אקבל הפעם אישור, הכנתי מיד בקשה חדשה ושלחתי למספר הפקס שהוא נתן לי, כעבור זמן לא רב אני מקבל תשובה רשמית: "בקשתכם אושרה, סמינר 'תפארת החיים' מוכר על ידי משרדי החינוך והאוצר כסמינר ללימודים גבוהים, מעתה יהיה לו סמל מוסד עצמאי משלו".

כמובן ששמחתי מאוד לשמוע. הבשורה לה ייחלנו שנים רבות כל כך הגיעה בשעה טובה. מי שקצת מבין בניהול מוסדות יודע, עד כמה גדול הוא הרגע שבו המוסד מקבל 'סמל' וזוכה להכרה בזכות

עצמו.

אבל לא היה לי שום מושג איך זה קרה, מה גרם לכך שפתאום סגן השר מתקשר מיזמתו ומציע לי את ההצעה הזאת, ומלווה אותי כך באופן אישי, דבר שלא קרה לאף מוסד אחר מעולם. שאלתי את הרב כהן, מה הסיפור? אבל הוא אמר לי: "עזוב, זה סיפור ארוך, אני אספר לך בהזדמנות אחרת, כרגע אין לי זמן".

אחרי חג הפסח קיבלתי הודעה, שאני מוזמן לפגישה במשרד האוצר בירושלים, בלשכתו של סגן השר.

כמובן שמיהרתי להיענות להצעה, אני חייב לסגן השר הכרת הטוב גדולה, מה גם שהבנתי שההזמנה קשורה לעצם האישור של הסמינר שלנו.

כשהגעתי לפגישה ישבו שם כמה וכמה מנהלי ומנהלות סמינרים מסביב לשולחן, כשאותי מושיבים לצדו של סגן השר ובכרי המשרד. קצת התפלאתי, למה אני זוכה לכבוד יותר משאר מנהלי הסמינרים, שביניהם יש גם אנשים משכמם ומעלה, אבל כל מה שאומר לך בעל הבית עשה'...

מתחיל מעין טקס של הכרת הטוב. אחד המנהלים החשובים מתבקש לשאת דברים, הוא קם על רגליו ונושא דברי תודה לפקדי האוצר, לסגן השר כמובן, למשרד החינוך על שיתוף הפעולה וכו' וכו'. "זאת בשורה חשובה לעולם החינוך החרדי", הוא אמר, "אנחנו מאוד מעריכים את כל המהלך הגדול הזה".

הוא סיים את דבריו והתיישב, וכל העיניים הופנו אלי. עכשיו אני אמור לשאת דברים... אמרתי להם שאני אשמח לדבר, אבל קודם שיגידו לי על מה... "אין לי מושג מה אני עושה כאן", אמרתי לנוכחים, "סגן השר הבטיח לספר לי את הסיפור המלא, אבל זה עדיין לא קרה...".

ואז נענה הממונה על הנושא של הסמינרים במשרד החינוך ואמר לי: "מה זאת אומרת אתה לא יודע על המהלך הזה? הרי אתה אחד הגורמים העיקרים שלו?". אנו רוצים שמכם יראו וכן יעשו! רק אז, שמעתי את הסיפור המלא...

זה התחיל במקום אחר לגמרי. בביתו נאוה קודש של מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל, בשכונת הר נוף שבירושלים.

קבוצה של מנהלי מוסדות חינוך לבנות עדות המזרח הגיע למרן, ובפיהם טענה חזקה. כל מערכת החינוך לבנות של בתי הספר הספרדיים, נמצא בבעיה גדולה, שהשורש שלה הוא בכך שאין כמעט סמינרים ספרדיים שמאפשרים על ידי משרד האוצר.

המנהלים הסבירו, שמאחר והם לא מקבלים את האישור לפתוח סמינרים רשמיים, בנות התיכונים הספרדיים מתקשות להתקבל בסמינרים, כי יש תעדוף לתלמידות שממשיכות מאותו המוסד, על פני כאלו שבאות מבית ספר אחר.

בשל כך, בנות ספרדיות רבות הולכות מלכתחילה ללמוד בתיכון

שיש לו סמינר, וזה משחק לרעת התיכונים הספרדיים. לא זו בלבד, אלא שאותה הבעיה נוצרת גם בבתי הספר היסודיים. ההורים מבינים שמבית ספר יסודי ספרדי יהיה קשה להתקבל לתיכון אחר, ולכן כבר מגן חובה מי שיכול להימנע משליחה למוסדות של תנועת ש"ס, מעדיף להימנע מכך כדי שהבת שלו לא תיתקל בקשיים גדולים מדי, כשתגיע לתיכון ולאחר מכן לסמינר בכיתות ה'ו'.

מרן הרב עובדיה שמע את הדברים, ושאל, איפה הבעיה? מאיפה צריכים להתחיל את הטיפול? אמרו לו שזה במשרד האוצר, שם תוקעים מקלות בגלגלים ולא נותנים לנושא להתקדם.

אמר מרן הרב עובדיה, משרד האוצר? יש לי נציג שם! הרב יצחק כהן! כמובן שהרב כהן קיבל בתוך זמן קצר זימון בהול לבית הרב, ושם הסביר לו הרב את נחיצות העניין והורה לו לפעול לפתור את הבעיה.

"כשמקבלים הוראה מהגר"ע יוסף, לא מתעכבים אפילו רגע אחד", הרב כהן ניגש ישר ולעניין, הביא תקציב ממקום אחר והודיע לחברים, חייבים לסדר את העניין בהקדם האפשרי.

"זימנתי את כל הגורמים הרלוונטיים במשרד, קיבלתי גיבוי מלא משר האוצר עצמו, והנושא התחיל להתקדם, אבל אז התברר שיש כאן קושי מהותי. לנהל סמינר זה סיפור מורכב מאוד, כל האופן של הגשת הטפסים, כל צורת ההתנהלות הרבה יותר מורכבת לעומת בית ספר יסודי או תיכון. אי אפשר להקים סמינר ולתת לו 'סמל' ביום אחד.

"אבל מרן הגר"ע יוסף דורש פתרון מייד", הוסיף הרב כהן, "ולכן מצאנו פיתרון מידי. אמרנו שמאחר ויש סמינרים רבים שמסונפים לסמינרים ישנים, והם כבר ותיקים ומכירים היטב את המלאכה, נתחיל מהם. נעניק את ה'סמל' לסמינרים הישנים, הוותיקים שעדיין לא קיבלו עד כה סמל, ובזאת בתנאי שכל אחד מהם יקבל על עצמו לסנף אליו עוד כמה מוסדות חדשים יותר, ולתת להם שירות מלא לשנים הקרובות, עד שגם הם יעמדו בקריטריונים ויוכלו לקבל 'סמל' בעצמם".

וכך התנהלו מספר רב של ישיבות במשרד האוצר, הפקידות עם הסמינרים הוותיקים והחדשים, בהדגשה שהמוסד שלנו לא שותף כלל לחגיגה הזאת, לא הועלנו כלל לדיון.

באחת הישיבות הועלתה בעיית האפלייה הקיימת לטענתם, בציבור החרדי. פתאום קפצה עובדת בכירה במשרד החינוך, ואמרה "אה, הסמינר של הרב צוקר! אני מכירה. פעם הגעתי לשם בטעות כדי לבדוק אם יש אפליה של תלמידות ספרדיות...".

מסתבר שאותה מפקחת בכירה סיפרה בעיניים נוצצות על הסמינר שלנו, כמה שהבנות מחונכות ואיזה שילוב מדהים יש שם בין כל החוגים והעדות, וכמה שההנהלה קשובה לצרכים של כל בת, והכבוד בין המורות והתלמידות...

"זה מודל לחיקוי", היא אמרה, "הלואי שיהיו עוד הרבה מוסדות חינוך כאלו". הממונה על התחום במשרד החינוך התלהב מהסקירה ואמר: "אם ככה, סמינר כזה שמהווה מודל לחיקוי חייב לקבל 'סמל' והכרה רשמית. נכניס אותו לרשימה של הסמינרים שמקבלים הכרה עצמאית".

שר האוצר הרב כהן ששמע את הדברים, מתוך הידידות שלו עימי קפץ ממקומו: "בטח, אני מכיר את הרב צוקר", הוא אמר, "אני מידי מטפל בזה מולו...", ומכאן ואילך הכל היסטוריה.

יצאתי ממשרד האוצר כשראשי סחרחר עלי. איפה אותו אדם שניסה להשחיר את שמנו ולהרע לנו? אני רוצה לשלוח לו זר פרחים. בלי רצונו הוא היה שליח של ההשגחה העליונה להביא עלינו את הביקורת הזאת, ש'בטעות' בוצעה על ידי המפקחות הלא נכונות כביכול, כשהמטרה הסופית היתה שחודשים ספורים לאחר מכן תהיה אחת מהן מעורבת במהלך לבחירת הסמינרים שיקבלו 'סמל' ויצאו לעצמאות.

כי מי שעושה את המעשים זה לא מי שמנסה להלשין ולהרע, לא מי שבא לבדוק ולפקח, ולא מי שמכין רשימות. מעל כולם יש את היושב בשמים, הוא זה שארג את כל החוטים הללו לכדי יריעה אחת מקסימה ומושלמת, של השגחה פרטית מופלאה באופן מיוחד.

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

את המעשה הנפלא שמעתי לפני שנים ארוכות, ומאז הוא מלווה אותי כחידוד ושנינות וכראיה על גדלות התורה. גם אני, בתוך כלל הרבבות שמתמא שמעו את הסיפור מאז היותו עד היום, נהגתי להתפעם ממנו, אבל השבוע הבנתי שיש כאן דרך חיים מרוממת שצריך לעבוד עליה...

על תפילות וישועות והשקעה עתידית

מאת: הרב ישראל היימן

"ויושע ד' ביום ההוא" (שמות י"ד, ל')

את המעשה הנפלא הבא שמעתי לפני שנים ארוכות, ומאז הוא מלווה אותי כחידוד ושנינות וכראיה על גדלות התורה. השבוע, כשראיתי את ה'שפת אמת' על הפרשה, הבנתי שהסיפור הזה הוא דרך חיים.

החוק במדינת רוסיה של אותם ימים, לא הותיר מקום לנסות לפרוץ בו פרצות. כל עיר או עיירה שפלוגה של חיילי האימפריה הגדולה חנו בשטחה, הייתה מופקדת על כלכלתם ותזונתם של החיילים עד אחרון השיגעונות שאפפו את רצונותיהם הבהמיים...

גם תושבי העיירה היהודית השלווה, לא נמלטו מקיום החוק ככתבו וכלשונו, עיירה דלת אמצעים גשמיים ובעלת חיים תורניים מפכים, שביום מן הימים 'נחת' בה מפקד הפלוגה, רק כדי להודיע לראשי הקהל שהם כאן ללא הגבלת זמן כרגע. תפריט לא צנוע בכלל, ותוספת של כביסות לבגדים עם שמיוכות ואמצעי חימום שונים, היו נטל כבד ביותר על תושבי העיירה העניים. כל יהודי מתושבי העיירה ייחל בכל ליבו שהתקופה הזו תעבור במהרה, ויסור מעל ראשם וכיסם המצטמק מן הפגע הרע הזה.

כשימים מצטרפים לשבועות, והנה כבר חולפים להם כמעט שלושה ירחים וסימני תזוזה לא נראים באופק, התכנסו ראשי הקהל והגבאים לאסיפת חירום לרגל המצב, ותשועה ברוב יועץ.

האסיפה החלה, ובמהלכה התגלע וויכוח בין התושבים בעיירה, שדגלו בשליחה של פדיון נפש שייאסף מכל תושבי העיירה ללא יוצא מן הכלל, וישלח לאחד מחסידי הדור שיעתיר בתפילה על יהודי העיירה שיושעו מצרתם, ובין קבוצה אחרת שטענו שלא שייך להוציא עוד ממוון, ולחייב את כל תושבי העיירה בדברים רוחניים... הפשרה שנתקבלה בעצת הרב הייתה, שאכן יוטל המס על כל התושבים, אמנם במידה ויוכח תוך פרק זמן סביר שלא הייתה התוצאה הרצויה, יוחזר הכסף לאותם תושבים שהתנגדו לכך, והאחריות לכך תוטל על קבוצת החסידים שתמכו בכך.

ההצעה התקבלה פה אחד, וממונים מטעם הרב הסתובבו בימים הבאים, לאסוף את הסכום שנקבע כפדיון נפש מכל תושבי העיירה.

לאחר ימים מספר התיישבו הגבאים שוב לנסח 'קוויטעל' ולספר על צרתם הגדולה, לבקש ולהתחנן לפני הצדיק שיעמוד בתפילה לפני מסובב כל הסיבות, שיתיר את תושבי העיירה מהפגע הרע הזה שהתנחל בחלקם.

הכסף נשלח, הקוויטעל נקרא, התפילה עלתה לפני ה' ואכן לאחר ימים ספורים ללא התראה מראש, התקבל מברק בבית הדואר של העיירה שהיה ממוען למפקד הפלוגה, ובו הוראה מפורשת מאת שר הצבא לעזוב מיידית את המקום, ולהגיע בדחיפות אל אחד מהמחוזות בהם התנהלה הלחימה באותה העת.

ליהודי העיירה הייתה אורה ושמחה ורווחה גדולה. חדשים ספורים לאחר מכן סערה העיירה בוויכוח רוגש. מקורות מהימנים בעיר הבירה סיפרו, שההוראה לצאת מהמקום התקבלה ונשלחה תקופה קצרה לפני שתושבי העיירה אספו ושלחו את הכסף, והביאו אותו כפדיון אל הצדיק. רק עד שהיא הגיעה אל בית הדואר בעיירה הנידחת, חלפו מספר ימים בהם בדיוק התקבלה ההחלטה ונגבה הכסף. תושבי העיירה ה'מתנגדים' תבעו כעת את כספם בחזרה מהחסידיים שתמכו, וטענתם בפייהם שהתברר למעלה מכל ספק, שלא התפילה של הצדיק היא זו שפעלה את הישועה, ולא על מנת כן הם הוזילו את פרוטותיהם האחרונות. לאחר כמה ימים סוערים נמנו וגמרו תושבי העיירה, לשלוח נציגים

זהו יסוד מוסד שצריך להפנים אותו, בהרבה מקרים הקב"ה חפץ להעניק לנו את מה שאנחנו צריכים, אבל צריך להתפלל ולזעוק לפניו בשביל להוציא מהכח אל הפועל את השפע ולהוריד אותו לעולם

להיות שהפקודה שיצאה מהמפקדה הראשית, היא 'על חשבון' הצדקה והתפילה עוד מראש.

תלמידי המהרש"ם יצאו שוב נפעמים ומתפעלים מעוצם גאונותו של רבם וידיעתו בתורה.

גם אני בתוך כלל הרבבות, שמסתמא שמעו את הסיפור מאז היותו עד היום, נהגתי להתפעם ממנו, אבל כאמור אחרי שראיתי את ה'שפת אמת' על פרשת השבוע, הבנתי שכתוב כאן הרבה יותר, יש כאן דרך חיים מרוכמת שצריך לעבוד עליה.

ה'שפת אמת' שואל קושיה נוראה: מה מקום היה למשה רבינו להתפלל על הים ולצעוק אל ה', הלא הוא ידע מראש על פי הדיבור שכאן בים סוף ה' הולך להיפרע סופית מהמצרים בבחינת "לא תוסיפון לראותם עוד עד עולם". מה יש כאן להתפלל? "דבר אל בני ישראל ויסעו", צריך לקום ולקפוץ אל הים, מה מקום לה לתפילה בשלב זה?

אלא עונה ה'שפת אמת' את היסוד הזה בדיוק: משה רבינו ידע שאכן הישועה כבר כאן, היא נקבעה מראש מאות שנים בהבטחת "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי", אבל לפעמים הקב"ה מחכה לתפילה שלנו גם כאשר פסקו משמים על הישועה - הדרך להוריד אותה ולהשפיע אותה לעולם היא רק על ידי התפילה והזעקה לבורא כל עולמים.

זהו יסוד מוסד שצריך להפנים אותו, בהרבה מקרים הקב"ה שהוא טוב ומטיב רוצה לתת לנו, חפץ להעניק לנו את מה שאנחנו צריכים, אבל צריך להתפלל ולזעוק לפניו בשביל להוציא מהכח אל הפועל את השפע ולהוריד אותו לעולם.

"וזעקו לפני ה' אלוקים", אל יאוש מלקבל את הטוב שמוכן וממתין לנו.

התפללו ותיוושעו!

אל המהרש"ם מברזאן, שמצודתו הייתה פרוסה באותה תקופה על כל בני הגולה, ולשאול את פיו הקדוש כדת של תורה מה דינם של מעות אלו ומי הוא הצודק על פי הדין.

השליחים הגיעו לביתו של המהרש"ם, ועד מהרה התפרסם דברו של הדיין המרתק והיחודי שמתקיים בבית הרב. צורבים ות"ח צבאו על הבית בנסיון להטות אוזן ולשמוע מה יפסוק הגאון על שאלה מעניינת כזו.

המהרש"ם חכך ארוכות בדעתו, הוא העביר במוחו הכביר את כל חלקי הש"ס השו"ע ונושאי כליו, ולבסוף פתח פיו בחכמה ופסק ברורות, שאין אפשרות לחייב את התומכים לשלם את הכסף למשפחות המתנגדים, והכסף שנאסף דינו נשאר להיות מוטל על כל משפחות העיירה.

סערה רבתי התחוללה בבית המדרש באותו יום. כולם ניסו למצוא את המקור לדבריו של המהרש"ם, ולנסות להבין את הפסק הנדיר. אלו מצדדים לכאן ואלו מצדדים לכאן בסברות מסברות שונות, אבל אף אחד לא הצליח למצוא מקור מפורש. לבסוף, כשנלאו הצדדים מלחפש, הם אזרו עוז ונכנסו למהרש"ם בעצמו ובקשתם בפייהם: "יורנו רבינו, תורה היא וללמוד אנו צריכים, האם הפסק לבני העיירה היה מסביר או מראייה?"

המהרש"ם הרים את עיניו מהספר ואמר קצרות: "בוודאי מראייה, מפורש ממש". וחזר ללימודו.

הסערה בבית המדרש גברה שבעתיים, הפליאה הלכה וגברה כשכל תלמידי וידעני העיירה הפכו הלך ושוב בכל מרחבי התורה, ולא מצאו אפילו בדל של ראייה לסיפור מעין זה.

מחוסר ברירה הם נכנסו שוב בחיל ורעדה למורם ורבם, וביקשו ממנו שיאות לפרש להם את ראייתו למקרה הנדיר, היות והם לא הצליחו למצוא שום איזכור ושום רמז למקרה מעין זה בשום מקום. המהרש"ם שהיה ידוע בגאונותו העצומה, ובכוחו הגדול להקיש ולדמות מילתא למילתא התרומם על כסאו והוציא את ספר שמואל. הוא פתח את שמואל ב' בפרק ו' והגיש לפניו, הגאונים שבהם כבר הספיקו להחניק קריאת התפעלות כשהמהרש"ם החל להסביר קצרות כדרכו.

הלא דוד המלך כשרצה להביא את ארון ברית ה' מפלשתים לעיר דוד, הוא העלה אותו בטקס גדול, אחרי פרץ עוזה בו נספה נביא ה' על זלזול דק מן הדק בכבודו של הארון, דוד החליט להשהות את הבאת הארון לירושלים, ושם אותו באמצע הדרך בבית עובד אדום הגיתי. בזמן שהארון היה שם נתברך בית עובד ובחז"ל מבואר שהברכה הייתה שאשתו, בנותיו וכלותיו ילדו שישה בכרס אחת בזכות הארון. הבעיה היא שהארון שהה שם רק שלושה חודשים... ממילא מבואר כאן בצורה מפורשת שלפעמים הקב"ה שולח את הישועה מראש על שם העתיד, כשההשגחה העליונה 'משלמת' מראש על המעשה הטוב שעתידי להיעשות.

א"כ ברור גם כאן במקרה של העיירה המדוברת. אמנם אכן ההודעה לפלוגה הצבאית יצאה עוד לפני המאמץ של בני העיירה לתת את פרוטותיהם לצדקה ולפני תפילת הצדיק, אבל כאן מבואר שיכול

בחסידות סלונים ישנה הנחיה, שנמסרה בשנים האחרונות מכ"ק אדמו"ר מסלונים שליט"א, שתיעשה השתדלות גדולה להלחין שירים מאנ"ש, מתוככי החסידות, ולא להסתפק בשירים שעברו מדורי דורות. לסלונים ישנם שני מלחיני חצר, אחד מהם הלחין את הלחן הנודע "כי הרבית טובות אלי"

את שירת התורה הקדושה עלינו לשיר מתוככי הלבבות, מתוך שמחה ועונג צרוף

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"אז ישיר משה" (שמות ט"ו, א')

לימוד התורה הינו חיוב הלכתי, וצו אלוקי נשגב, אך איננו יכולים לקיימו רק מתוך הכרח ואילוץ. חובה עלינו לזכור כי תורה היא שירה! -- "את השירה הזאת!" - את השיר אנו שרים לא מתוך כורח. שירה שרים מתוך אהבה, מתוך הנאה ו"גישמאק". את שירת התורה הקדושה עלינו לשיר מתוככי הלבבות, מתוך שמחה ועונג צרוף. האם כשעייפים לא שרים? שרים!! כשעייפים לא לומדים תורה? לומדים!!!

בשונה מקריאת טקסטים, בשונה מלימוד ושינון, מחשבה וחזרה, הרי ששירה שייכת למקום שונה, גבוה ונעלה יותר. שיר מגיע ממחוזות אחרים במוח ובלב. שיר אינו מגדיר, אין לו גדרות וסייגים, הוא פורץ, עולה ומתרומם, בדרכים שונות, אחרות, מיוחדות וקסומות.

הרה"ג רבי א. ט., מחשובי הלומדים והמעיינים בעיונה של תורה בעירנו, סיפר לי באלול אחד בהתפעמות, שהנה חלפו עברו כמעט שבועיים מתחילת החודש, וה"אלול" שלו אינו "אלול". רבי א. הינו גם בעל תפילה נודע וטוב, וממילא מי שהאלול שלו אינו "אלול", כיצד ייגש הוא לפני העמוד?!

"שום דבר לא עזר לי. לא שיחות ולא ספרי מוסר, לא "קבלות" ולא רצונות. הלב נאטם משום מה" - סיפר לי ר' א. ברגש - "עוד שלפתע שמעתי שיר, ניגון מצוין של הימים הנוראים. שמעתי את השיר, פעם ועוד פעם, והנה נפתח לו לפתע הלב. הערלה שכיסתה אותו נעלמה, התנדפה, ובמקומה הגיעה לה רוח של טהרה, רוח של "אלול" אמיתי..."

כשסיפר לי ידידי את סיפורו של השיר, הזדהיתי עימו, ובטוח אני שכולנו מבינים כמה המדובר. לשירים וניגונים צרכים ומסילות משלהם, כאלו שפורצים, שמבקיעים, שעולים וסוחפים. היכל השיר והניגון קרוב הוא לעולם התשובה.

לחני האדמו"רים

האדם הראשון ששר שירה לריבון העולם היה... האדם הראשון בעולם. ב"פרקי דרבי אליעזר" מובא, שלאחר שהפציע השחר

בשבת קודש, השחר הראשון שעלה לאחר החטא של אכילת עץ הדעת, התפעם אדם הראשון ושר את "מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות לה".

בן הדור שמיני לאחר אדם הראשון, יובל, היה "אבי כל תופש כינור ועוגב", וכפירושו של ה"אבן עזרא", שכינור ועוגב הן "מיני כלי נגינות, והיא חכמה גדולה".

המדרש מצביע על עשר שירות מפורסמות בהיסטוריה היהודית: שירת אדם, שירת אברהם, שירת הים, שירת הבאר, שירת משה, שירת יהושע, שירת דבורה, שירת דוד, שירת שלמה של שיר השירים והשירה לעולם הבא.

"כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה" - מזהירה הגמרא במסכת מגילה, "עליו הכתוב אומר: וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים". וזאת מדוע? מסבירים בעלי התוספות, שהלומדים "היו רגילים לשנות המשניות בזמרה, לפי שהיו שונים אותם בעל פה וכך היו נזכרים יותר".

השירה הקיפה, ומקיפה עדיין, את כל חיי היהודי. החל משירת הלויים, דרך "פרק שירה", שירת המלאכים ושירת שבת ומועד. אדונינו הגר"א מוילנא זי"ע אמר ש"חכמת המוזיקה שבחה הרבה, ורוב טעמי שירת הלויים וסודותיה, יסודות תיקוני הזוהר, אי אפשר בלעדיה".

נשים לב גם לדברי ה"הושענות", הנאמרות בחג הסוכות: "הושע נא למען חין מכרכר בשיר, המלמד תורה בכל כלי השיר". השירים נועדו להבנת התורה, כדברי הגר"א ז"ל, ולכן "המלמד תורה בכל כלי השיר".

החסידות החשיבה ביותר את השירה והזמרה. הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זצ"ל העיד שהמהר"ל, אביהם של מנהגי אשכנז, זכה למדרגות עליונות, מפני שעבר לפני התיבה כשליח ציבור בכוונת הלב ובמנגינות יפות ומיוחדות, שהעלו את תפילות הקהל לפני הקב"ה. רבי פנחס מקוריץ זצ"ל אמר שאילו הוא עצמו היה "בעל מנגן", היה מקבל על עצמו לנסוע מעיר לעיר ולעבור לפני התיבה בבתי כנסיות, לכבוד ה' יתברך. מרן החתם סופר אמר, שמוכן הוא להעניק שלישי מתורתו למי שילמדו את עולם הנגינה.

בחסידות מודז'יץ משמש הנגיגן והשיר, כמוטיב מרכזי בדרכה של החסידות. כל אדמור"ר בית מודז'יץ הלחינו אלפי ניגונים, מורכבים וקלים, שמחים ועצובים, רציניים וקופצניים, הכל לפי הצורך והשעה. חסידי מודז'יץ, וכמובן כל שושלת האדמורי"ם ובניהם, בקיאים היטב בתווים ובחכמת הנגינה והם מלחינים שירים כיד ה' הטובה עליהם.

לחסידות מודז'יץ ישנו מכון מיוחד להוצאת מנגינות האדמורי"ם וחבר אברכים ומבינים במוזיקה יושבים, כותבים תווים, מקליטים ומשמרים את אלפי אלפי סלילי הטייפים העתיקים, הקלטות והתקליטים, עליהם נשמרו ניגוני בית מודז'יץ. על המלאכה מנצח ה' חנוך וינדרבויים, שלקח על עצמו, כמשימה אמיתית שיש בה ממש, לשמר את ניגוני החסידות הזאת.

האדמור"ר ממודז'יץ בעל ה"דברי ישראל" מפליג בספרו, בשבח שבעת האוקטבות המרכיבות את התווים, ומסביר שלא רק בחכמת הנגינה ישנם רק שבעה קולות באוקטבה, אלא אין בעולם בכלל יותר משבעה סוגי קולות, אלא שיש בהן אוקטבות חלוקות, גבוה מעל גבוה, אין מספר, והסימן לכל הם דברי חז"ל (פסחים ק"ב, א) "שבעה קולות שאמר דוד על המים..."

האדמור"ר הנוכחי לבית מודז'יץ הינו חניך אסכולת פוניבז'. הרבי מוסר בכל יום שיעורי תורה עמוקים בעיונה של תורה בהרבה בתי מדרשות, ליטאיים כחסידיים כאחד. האדמור"ר, שכבר מזמן פרץ את גבולות חסידות מודז'יץ האותנטיים, זוכה להערצה גדולה בשדרות נרחבות בציבור החרדי, אינו אומר את אותו השיעור פעמיים, ולכן הוא עמל ויגע להכין שיעורים רבים, גדושים בהבנה ובבקיאות. עמל תורתו ושקידתו אינו מפריע לו להלחין מנגינות חדשות, חדשים לבקרים, לתועלת מבקשי מנגינות החסידות המשוררת שבראשה הוא עומד.

כ"ק האדמור"ר מפריםשלאן שליט"א מלחין שירי קודש רבים. הלחן הידוע על "י-ה ריבון" הולחן ע"י כ"ק האדמור"ר מפיטסבורג, שהלחין יצירות מופת רבות וחשובות.

השיר "מאי שבת" הולחן ע"י כ"ק האדמור"ר מבעלזא שליט"א, שהלחין לחנים רבים.

כ"ק מרן ה"אמרי חיים" מוויז'ניץ זצוק"ל הלחין מנגינות רבות ו"חיבר"

מנגינות רבות לשירי קודש.

בחסידות סלונים ישנה הנחיה, שנמסרה בשנים האחרונות מכ"ק אדמור"ר מסלונים שליט"א, שתיעשה השתדלות גדולה להלחין שירים מאנ"ש, מתוככי החסידות, ולא להסתפק בשירים שעברו מדורי דורות. לסלונים ישנם שני מלחיני חצר המתגוררים באלעד, ואחד מהם הלחין את הלחן הנודע "כי הרבית טובות אלי", המושר בהשתוקקות בכל מקומות התורה. לחני חסידות נדבורנא מושרים בכל מקום בעולם היהודי, כמו לחני "ותן בנו", "זרעא חיא וקיימא" בלחן הנודע, "קה' זכות אבות" ועוד.

--- אומרים ש"היכל הנגינה קרוב להיכל התשובה", אך במודז'יץ אמרו שהיכל הנגינה - הוא הוא עצמו היכל התשובה...

שירת המלאכים

קשה לכתוב על דברים כה גבוהים. קשה, כמובן, גם להבין במה מדובר. אך מלאכי מעלה, שרפים ואופנים וחיות הקודש, משוררים שירה בקביעות בפני הקב"ה יתברך.

ישעיהו הנביא תיאר בהתפעמות ובפרוטרוט את עמידת המלאכים והתייצבותם לפני אמירת השירה שלהם. המלאכים מבקשים רשות זה מזה ומסדרים ביניהם שכולם יפצחו יחד בשירה מתואמת, מבלי שהאחד יקדים את חברו בשירתו, כפי שהסביר זאת רש"י. המלאכים שרים את שירת הקדושה, ואומרים "קדוש קדוש קדוש". שלושת הקדושות שבשירת המלאכים ניתקנו, כפי שמוסבר בספרי הנסתר, כנגד העולם העליון, שהוא עולם המלאכים והנשמות, כנגד העולם האמצעי ("העולם התיכון" - שהוא עולם הגלגלים והכוכבים) והעולם השפל, הוא עולמו, בו חיים בני האדם, וכל זה בכדי לשורר ולומר שכל העולמות כולם משוררים להקב"ה.

הזוהר הקדוש כותב שישנם מלאכי מעלה הנקראים בשם "עלמות שיר". מלאכים אלו שרים בקביעות לפני הקב"ה ללא הפסקה.

שמיעת מוזיקה בקביעות

חזון נפוץ הוא בימינו, גם בקרב בני תורה ומדקדקים בהלכה, שמאזינים למוזיקה בלי הגבלה. הבה ונברר את הנושא בקצרה: הגמרא (גיטין ז, א) אומרת, שלאחר חורבן בית המקדש נאסר לשורר בבתי המשתאות. הראשונים דנו האם האיסור הוא לשורר ולנגן דווקא בבתי משתה היין כדרך הגויים (תעניות ה, יד): "גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר, וכל משמיעי קול של שיר, אסור לשמוח בהם ואסור לשמעם מפני החורבן, ואפילו שירה בפה על היין אסורה, שנאמר "בשיר לא ישתו יין", וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תשבחות או שיר של הודאות לא-ל וכיוצא בזה על היין".

הטור מעתיק את דברי הרמב"ם בצורה בה נראה שאסור לשיר סתם כך, אפילו בפה ובלא כלי נגינה, ואף בלא סעודה ומשתה. רבים מהאחרונים והפוסקים פלפלו בדברי הרמב"ם אלו (וראו בספרי שלהי דקייטא סימן י' בארוכה בעניין).

השולחן ערוך מחמיר ביותר בעניין ופוסק, להלכה ולמעשה (בסימן תק"ס, ג), שעד שיבנה בית המקדש נאסר עלינו לנגן בכלי שיר ובכל

ודיסקים, כדין "כלי זמר" (וראו בהרחבה בעניין בספרי "ויאמר שמואל").

זכורני שבישיבת קול תורה שאלו בחורים את ראש הישיבה, מרן רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, האם מותר להאזין למוזיקה בימי ספירת העומר. הגיב מרן זצ"ל בתמיהה ושאל: "וכי בימות החול הרגילים מותר לשמוע מוזיקה?!"

נשאלת השאלה, מדוע אם כן, ישנה תחושה שמותר לשיר ולשמוע מוזיקה בימינו אנו?

אכן, רבים מפוסקי זמנינו, כמו המהרש"ג, ה'חלקת יעקב', מרנן הגר"ש ואזנר זצ"ל והגר"נ גשטטנר זצ"ל ועוד, לימדו זכות על כך, שעקב חולשת הדורות והעצבים הרופפים, המאפיינים את דורנו החלש בדעת, ישנם כאלה שהמוזיקה והשירה מחזקים את נפשם, ובפרט אלו שהמוזיקה והשירה מוציאה אותם מידי עצבות ומרה שחורה. וכן מותר לשיר ולשורר שירי דבקות בה' יתברך, שירים המקרבים את האדם לבוראו. (וראו בארוכה בספרי 'שלהי דקייטא' סימן ז').

ואולם, כל ההיתר הוא רק היתר של "לימוד זכות", אך מן הסתם בוודאי ראוי היה לתלמידי חכמים ויראי ה', ולהסתפק רק בניגון לימוד הגמרא הקדושה, ניגוני המוסר וניגוני ה"זיצים" של ה"אסיפת מרעים" הרוחניות.

---- ושנוזכה לשורר, בקרוב, שיר מפואר ומחודש, בבוא משיח צדקנו!!

מיני זמר ומשמיעי קול של שיר לשמח בהם, ואסור לשמעם - מפני החורבן. לדבריו, אסור לנגן בכלי נגינה ולשמוע את כלי הנגינה גם ללא משתאות יין, אך שירה בפה אסורה רק בשעת משתה היין. והב"ח כתב, כמובא במשנה ברורה, שלשורר בפה סתם כך אסור גם בלי שתיית יין צמודה, ורק לאלו שהשירים מסייעים להם לזרו את עבודתם, כמו מושכי הספינות, מותר להן לשיר. כך לכאורה, לפי ההלכה הפסוקה בשולחן ערוך, צריכים לנהוג בני עדות המזרח הפוסקים כמרן השולחן ערוך.

ואולם לאשכנזים ישנו מעט היתר, היתרו של הרמ"א, שכתב: "ויש אומרים שדווקא מי שרגיל בהם, כמו המלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר או בבית המשתה". לפי הרמ"א נאסר להאזין למוזיקה ולשיר סתם כך רק בקביעות וברגילות. וכמה הוא רגילות? הגר"ש וואזנר הורה בסוד (שפרסמתי אותו בסודי סודות בספרי "שלהי דקייטא"...) שאדם ששומע מוזיקה אחת ל- 3 ימים בלבד, זה אינו נחשב כ"רגיל", ולכן ניתן לשמוע מוזיקה, לאשכנזים, אחת ל- 3 ימים. מורי ורבי מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל כתב לי בזה, על שאלתי מהי הגדרת דברי הרמ"א, כך: "כל קביעות תמיד נקרא רגיל". לפי דברי מרן הגר"ח, מותר לנו לשמוע מוזיקה, כל עוד לא קבע עצמו לשמוע מוזיקה בקביעות.

לדעת מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל אסור לשמוע קלטות ודיסקים שמוקלט עליהם מנגינות שהוקלטו מכלי זמר. וזאת ועוד, לדבריו אסור לשמוע בקביעות גם שירה ווקאלית, שהוקלטה על קלטות

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

כצפוי, במחלקת המציאות בחברת התחבורה הגיבו בביטול, לא שמעו על תפילין כאלה שהגיעו לאף סניף בארץ. לך תחפש תפילין שאבדו בין עשרות אלפי אוטובוסים המשוטטים בישראל, וכל מהותם נדודים ממקום למקום... בני המשפחה החליטו לשנות כיוון: חדלו מלחפש ומלהתקשר, ופשוט החליטו להודות לאבא שבשמים שהעלים מהם את התפילין!

וגם כיצד כמה מילים פתחו שבילי הבנה בלימוד הגמרא למשפטן הממולח?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"אז ישיר" (שמות ט"ו, א')

כל יהודי ויהודי, באשר הוא, משורר, מודה ומשבח לבורא עולם על הניסים אשר גמל עמו, על חסדיו הרבים. אנו מקדישים חלקים גדולים מהתפילה הקבועה, מברכת המזון ומתפילות מזדמנות כדי להודות, ואינספור פעמים ביום נושא יהודי את עיניו השמימה, ואומר 'תודה, תודה אבא שבשמים!'

כל אדם שמתבונן, ולו לשעה קלה, לבו מתרונן בקרבו ונפשו עולצת מאליה בשירת ההודאה לבוראה. מהרגע בו היהודי פוקח את עיניו בבוקר במילים 'מודה אני', ועד הרגע בו הוא עוצם אותן בשירת השבח 'אדון עולם'. הן בכל רגע ורגע, בכל צומת בחיים ובכל התמודדות שגרתית, הוא חש את יד בורא עולם המלווה אותו ומנווטת את דרכו, ועל כך לבו מתרונן בשיר ושבת.

כשהכל מצליח, נחמד ופורח, קל לו לאדם לשורר ולהודות. אבל גם כשהמצב מסתבך, כשמתחילה התמודדות, כשצפים קשיים - לא רק שאף אז חייבים להודות, אלא שהאנשים המודים לה' בעת הקושי, המעצימים הודאה בשעת צרה, אלו שליבים מתרונן להודות על הקושי עצמו - מספרים כי ההודאה הזו נותנת להם כוחות, מעצימה אותם, מאפשרת להם להתמודד טוב יותר, וגם פותחת להם שערי שמים לפתור את המצוקה ולקרבת את הישועה הנכספת.

וכאן גואה השאלה: האומנם? וכי אפשר להודות גם בעת הקושי? האם ניתן לשורר תודה לאבא שבשמים גם כשלא חשים בטוב ובנעימים?! מניין הכוחות להודות מעומק הלב על מה שנראה כה סבוך וחשוך? ומה באמת עוצמת ההודאה, ככח עוצמתי במיוחד לפתוח את שערי השמים ולהרעיף ישועות בלתי נתפסות?!

התשובה היא, שההודאה בעת הקושי מטמיעה באדם אמונה, ביטחון חזק. אדם שמודה לה' על הקושי - מבטא בכך שהוא בטוח שזה מתוכנן, שהוא מאמין שיש לו מטרה טובה, שהוא יודע שהדבר אינו טעות או תקרית בלתי צפויה, אלא שאבא שבשמים תכנן את הנסיון לפרטי פרטיו, והוא בוודאי לטובתו. ולכן, ההודאה מעצימה

בו כוחות של אמונה וביטחון, מאפשרת לו לצלוח את הקושי בקלות יחסית - כי הוא חש בטוח ומלווה בידי בורא עולם...

את הגילוי הזה חושף הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע, במילים 'אז ישיר' שבפרשתנו, בהן הוא מגלה נופך נוסף: 'אז' - הוא בזמן שעמדו ישראל על שפת הים, המצרים מאחוריהם ממטירים עליהם חיצים ואבנים, והים הסוער לפניהם. הם מבינים כי נקלעו לצרה צרורה, שונאים הגדולים ביותר סוגרים עליהם מכל עבר, הים עומד לפנייהם כחומה בצורה שאינה מאפשרת מעבר, הם נושאים עיניהם השמימה בתפילה ו...

אז עולה בליבם לשיר שירה. אז הם מחליטים להודות. כי הם מבינים שאביהם שבשמים הביא אותם למצוקה הזו, והם מאמינים בו יתברך, למרות האתגר אותו הוא מציב בפניהם, ובטוחים בידו החזקה ובזרועו הנטויה שהביאתם עד הלום - אל הקושי הזה. והאמונה הזו הביאה אותם אל הצורך לשיר שירה ולהודות מעומק הלב!

ובסופו של דבר, זה מה שהביא להם את הישועה הנכספת, בנס פלאי שאין שני לו, כאשר הים נבקע ובני ישראל הלכו בתוך הים - ביבשה. זהו נס ייחודי ונדיר, נס שעצר את הנשימה בעולם כולו, נס שיכול לקרות רק כאשר יהודים מודים מתוככי הקושי, מעומק הכאב!

מתברר, שדווקא כשהעיתיד נראה מסובך, דווקא כשהקשיים גדלים, דווקא כשהאופק חשוך - דווקא אז ההודאה פותחת פתח ייחודי, מי שזוכה להודות ברגעי הקושי - פותח לעצמו עתיד חדש, קסום ופלאי. אבא שבשמים מצפה לראות כי בניו מודים לו, וכשהם עושים זאת - הוא מעניק להם סיבות טובות מאוד להמשיך להודות לו מכל הלב!

הבה נאמץ את המסר העולה מפרשת השבוע, משירת ההודאה שעל שפת הים. גם כשנראה שהכל אבוד, הקשיים מצטברים, הכל סוגר מכל הכיוונים - דווקא אז נודה ונשבח לה' על כל חסדיו עימנו, ניתן לעצמנו את הזכות להתחבר אליו בדברי שבח ושירה. כך נטעין את עצמנו בכוחות לשרוד את הקשיים, ובעיקר - לצאת מהם מחוזקים ומאושרים!

רגע שפתח את השער...

סיפורו של רוני, הוא סיפורו של נער צעיר שלא זכה להתחנך על ברכי התורה והמצוות, והעביר את שנות נערותו בין כתלי הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב, עד שהפך לעו"ד מן המניין במשרד עורכי דין נחשב. כשהגיע קרוב-קרוב לפיסגת שאיפותיו עד אז, גילה לפתע את בורא עולם והוקסם מהיכולת של בני האדם להתחבר אליו...

עד מהרה זנח רוני את עיסוקיו הקודמים, והתמקד בלימוד התורה. הוא עבר לכולל ירושלמי נודע, עזב את כל תענוגות ומאוויי העולם הזה, והניח את כל כובד משקלו על לימוד ההלכה וספרי מוסר, התחזקות ביראת שמים, ורצון להתקרב עוד ועוד לבורא עולם. הוא ישב ולמד בשקיקה, משתדל להתעלות ככל יכולתו.

אפס, כי דבר אחד עמד בדרכו, מכשול משמעותי מאוד. לימוד הגמרא. השפה הארמית, מבנה הגמרא, המחלוקות הנפוצות - כל אלו לא הצליחו להיכנס ללבו, שנותר אטום וחתום. מוחו שהיה גאון בלימודי משפטים, התברר כסתום לחלוטין בלימוד הגמרא, דברי הגמרא לא מצאו מסילות ללבו.

שנים חלפו. רוני התחנך והקים בית בישראל, את ההלכה הכיר על בוריה, גידל ילדים בשמחה ובטוב לבב, ורק תחום אחד נותר מחוץ להישג ידו, נשגב מבינתו: הגמרא הקדושה. לבו חישב להישבר, הן זהו הלימוד בו עוסקים כל בני ישראל בכל הדורות, האם נגזר עליו להתנזר מלימוד זה? האם אינו זכאי לחוות את צוף מתיקות הגמרא!?

הזמן שחלף לא הקהה את הכאב, אלא העמיק אותו. הוא כמעט נשבר, מדי יום ביומו שב וניסה, אך כבר החל להתייאש. לא פעם ישב מול הגמרא ובתום שעה ארוכה של נסיון נוסף שאיכזב - זלגו עיניו דמעות כאב טהורות, על העובדה כי גם הפעם המאמץ לא צלח. שינויי חברות, ספרי עזר, אבחונים מקצועיים, שיעורים פרטיים - את כל אלה ניסה והתאכזב, הכאב הגדול שהלך והצטבר בלבו הפך לגוש תסכול מחניק, ואין לאל ידו להושיע...

באחד הימים, בשיחה סתמית עם אחד מידידיו, סיפר לו החבר על כך ההודאה. 'יש קסם פלאי שטמון בהודאה' - סח החבר - 'קסם שאי

אפשר להסביר אותו. ככל שהמצב יותר מסובך ויותר קשה, ועדיין האדם מודה להשם - הוא חש כי כוחותיו הופכים רעננים, קירבת אלוקים יקרת ערך כובשת את לבו. ההודאה היא מגנט רב עוצמה שמתברר את היהודי לאביו שבשמים, מטעין אותו בכוחות חדשים לצלוח את כל האתגרים שבפניו' - אמר החבר בעיניים נוצצות...

רוני שמע, התבונן, למד עוד על כח ההודאה, ובכל זאת חש שאינו מתחבר. האומנם? הניתן להודות לה' גם על מה שנראה רע? היתכן לשורר תודה כשהכל נראה כה מסובך? האם שייך שיהודי יתרונו בשבח לאבא שבשמים גם כשהכל כה חשוך?! איך עושים את זה, האם זה עובד?! - שאל את עצמו פעם אחר פעם...

ויהי באחד הימים, שוב התיישב רוני לנסות ללמוד גמרא. הפעם הצטייד בספר חדש שזה עתה יצא לאור, יחד עם חברותא מקצוען בהסברה. שוב הקדיש שעות ללימוד שורותיים, ושוב חש כי הגמרא הכתובה בארמית - נראית לו כיפנית או סינית עתיקה. הוא פשוט לא מבין כלום!

רוני קם מהכסא בזעף, ויצא לרחוב להתאוורר. הוא חש מחנק שחוסם לו את האוויר, חש כמעט זקוק להחייאה... שוב הנסיון הזה, שוב האכזבה, שוב התסכול. די, הוא כבר לא מסוגל, מרגיש אבוד במערכה!

הוא עומד ברחוב, רגליו מוליכות אותו אנה ואנה, משוטט לאטו, מגיע אל קצה השכונה, ועומד על צוק גבוה, ממנו נצפה נוף מרהיב של הרי ירושלים. הערב כבר ירד, שמיכה קטיפתית כהה עוטפת את היקום כולו, והנה הוא ניצב כאן לבד, רק רוני ואבא שבשמים, ולב מרוסק מבפנים...

הוא רצה להתפלל, שאף לבקש, אבל לא הצליח להוציא הגה. הוא חש שהוא רוצה להשתפך בדמעות תפילה לאבא שבשמים, אך אינו מסוגל, התסכול חזק ממנו. ואז, נזכר בכח ההודאה, ומפיו פרצה שאגה אדירה: 'רבנו של עולם, תודה!' - - -

איש לא שמע אותו, איש לא הבחין בו. האופק היה חשוך, רק כוכבים נצנצו מרחוק. הוא לבד, ולבו נפתח כמעין נובע: 'אבא שבשמים, - לחש בעיניים דומעות, 'תודה! תודה על שנתת לי את הכח לגלות אותך, תודה על שנתת לי כל כך הרבה הצלחות בחיים.

ותודה, תודה על הקושי בהבנת דברי הגמרא. אינני מבין למה זה טוב, אבל אני בטוח שאתה עושה לי רק טוב, אז אני מודה לך מעומק הלב על השעות בהן אינני מתקדם, על המאמצים שלי שאובדים לשווא, על האנרגיות הרבות שאני משקיע ללא הצלחה. תודה על הקושי הזה, תודה על שדברי הגמרא חסומים וחתומים בפניי. ואני מבטיח שאמשיך לנסות בכל הכח, וגם אם לא אצליח - אשוב ואודה לך על הקושי הזה!'

שעה ארוכה ישב על סלע במרומי הצוק הגבוה והודה לאבא שבשמים, על הקושי הבלתי נסבל המלווה את חייו. הוא חש כי גוש המחנק והתסכול מתרופף לאטו, מפנה מקום לרגשות קירבת אלוקים ויד טובה של אבא שמלטפת, מלווה, בונה ומנווטת. הוא חש כי כל הקושי היה שווה כדי לחוש את הרגע הקסום הזה, בו הודה לאבא על הקושי, כן, על הקושי הכי מאיים בחייו. עתה חש כי הוקל

הוא רצה להתפלל, שאף לבקש,
אבל לא הצליח להוציא הגה.
הוא חש שהוא רוצה להשתפך
בדמעות תפילה לאבא שבשמים,
אך אינו מסוגל, התסכול חזק
ממנו. ואז, נזכר בכח ההודאה,
ומפיו פרצה שאגה אדירה:
'רבונו של עולם, תודה!'

פשוטה, החליטה ללכת על המהלך. בחופשת חודש אב תשע"ח
ארזה המשפחה את מיטלטליה, ועברה לבני ברק. המאמץ לא היה
קל, אבל התקווה היתה גדולה...

אלא שגם כאן לא היתה הדרך סוגה בשושנים. שוב ניסתה האם לקבל
רישיון מתאים להפעלת משפחתון, ושוב גילתה הררי בירוקרטיה,
טפסים, אישורים, המלצות ומבחנים, עד לאישור המיוחל. בכוחות
נפש אדירים הסתערו בני הזוג על המשימה, התאימו את הבית,
חתמו על המסמכים, הסדירו את כל התנאים, ושוב המתינו לאישור
שבושש מלבוא...

היתה זו תקופה קשה, קשה מאוד. לאחר שהמשפחה הוציאה הון
עתק בירושלים על שכירות וציוד, ושוב בבני ברק הוצאת ענק
על התאמת הבית וציוד, עדיין לא נראה האור בקצה המנהרה.
חברים וידידים כבר החלו להעיר על התבונה שבמהלך, לעזוב את
העיר המוכרת והחביבה לטובת הרפתקאה מוזרה שכזו. השבועות
עוברים ביעף, החובות עולים ומשתרגים עוד ועוד, והישועה אינה
נראית באופק...

ואז, בתום חודש אלול רווי מהמורות וקשיים, הגיע חג הסוכות,
ובהשגחה פרטית מופלאה, הגיע לידיהם גיליון זה - 'פניני פרשת
השבוע', שגיליון חג הסוכות שלו עסק בנושא כח ההודאה. בני
המשפחה החליטו שבמקום לחוש את החסר ולהתמודד עם כל מה
שלא הולך, יש לשנות את השיטה לטובת העצמת רגשות הודאה על
כל מה שיש וגם על מה שחסר, לעורר בלב תודה נרגשת לבורא עולם
על מה שטוב, וגם על מה שנראה בינתיים פחות טוב...

ומאז, הפך ביתם למקהלה של הודאה נרגשת לה' בכל עת מצוא.
תודה אבא שבשמים על החובות, תודה על הקשיים. תודה על
הפרנסה שאיננה, ותודה על כך שאיננו מבינים. תודה, מכל הלב,
מעומק הנשמה, תודה אבא!

לו, ויש בו את הכוחות לשוב ולנסות מחר מחדש...

ביום המחר שב רוני להיכל בית המדרש, ופתח שוב את הגמרא.
הוא חש כי שיחת התודה אמש עם אבא שבשמים רוממה אותו,
קירבה אותו ליעדו. לראשונה בחייו, באותו יום הצליח ללמוד ולהבין
כמה שורות שלימות, הוא הפך למאושר באדם, וכמוכן - הודה על
כך לבורא עולם בשמחה ובטוב לבב, בנפש משתפכת ובלב מתרונן.
ומאותו היום, נפתחו לו שערי החכמה, לפתע הצליח ללמוד ולהבין.
עם הזמן הלכה הבנתו והשתפרה, והוא הצליח לזכור, לנתח, להקשות
ולתרגן. כיום הזה, מסופר בספר 'האמנתי ואזמרה' המביא את סיפורו
המרגש, הוא כבר עמל על הוצאת ספר בהלכות שבת לאור עולם,
מבוסס על דברי הגמרא ומפרשיה, שקנו שביתה בלבנו...

מתברר, שקושי להבין לימוד, או להתחבר לתורה, התמודדות
במציאת שיעור או חברותא ראויה, וכל קושי אחר הכרוך בחיבור
וקשר אמיתי עם התורה - כל אלה ניתנים לפיתרון ואפילו די בקלות.
ההודאה לה' על ההתמודדות, נשיאת העיניים השמימה בתודה על
כל מה שעובר עלינו ובפרט על הקשיים להבין ולהשכיל בדברי
תורתו - פותחת את שערי החכמה ומעניקה את החיבור לדברי תורה.
וככל שנקדים להודות לבורא עולם על חסדיו עימנו וגם על הקשיים,
ככל שנשפר את כח ההודאה שבליבנו על מה שטוב וגם על מה
שנראה פחות טוב, ככל שליבנו יתרון ופינו יביע שיר ושבחה לאבא
שבשמים על כל העובר עלינו לטוב או למוטב - כך נזכה שבורא
עולם יפתח את ליבנו בתורתו וישים בליבנו אהבתו ויראתו!

גיליון שהוביל למשפחתון...

הסיפור הבא מתחיל דווקא בגיליון זה, 'פניני פרשת השבוע', גיליון
198 - חג הסוכות תשע"ט. מסתבר, שהגיליון האמור הגיע לביתו של
ידידי הרב אבא חייא רייזמן שליט"א בדיוק ברגע הנכון... ומעשה
שהיה כך היה:

עד לפני כחצי שנה, התגוררה משפחת רייזמן בשכונת רוממה
בירושלים. צרכי הפרנסה גדלו, והמשפחה החליטה לפתוח
משפחתון בבית, כשהאם תהפוך לעקרת בית ובד בבד תטפל
בתינוקות בבית בשעות היום. לצורך כך הוצרכה המשפחה לעבור
לדירה גדולה ורחבת ידיים, עלויות השכירות האמירו מהישג ידם,
אך הכל היה שווה כדי להגיע לרגע בו יפתח המשפחתון, צהלת
התינוקות תמלא את החלל, והמשכורת הנשאפת תיכנס מדי
ראשון לחודש...

המשפחה עמדה בכל הדרישות, ההתאמה היתה מושלמת, נדרש
רק שהמרכז תבוא ותאשר וחיש קל המשפחתון יפתח. אלא
שהיא דוחה את ביקורה יום אחר יום, שבוע אחר שבוע. בינתיים
משולם הון עתק עבור שכירות, החובות הולכים ותופחים, ולא נראה
כי יש מוצא. מה עושים עכשיו?

ואז, בהשגחה פרטית מופלאה, מישוהו בישר להם כי בירושלים תם
הביקוש, אבל בבני ברק הדרישה למשפחתונים גבוהה מהצפוי.
'אם תעברו לבני ברק, אזי יש סיכוי לפתוח את המשפחתון בקלות
ובמהירות', אמר הלה, והמשפחה, בלב כבד ולאחר התלבטות לא

בורא עולם, את החיבור אתו, וגם נפתח לנו שערי שמים, לשפע של ישועות נכספות, ברכה והצלחה!

תפילין צפוניות ששבו...

כל המאמצים עלו בתוהו, החיפושים העלו חרס. בני משפחה ירושלמית חיפשו אחר עקבות התפילין של הבן, שפשוט אבדו בלי להותיר כל סימן וזכר. לפתע נזכרו כי כנראה נשכחו באוטובוס, אי שם, הרחק הרחק ממקום מגוריהם, והיטב הבינו כי מדובר במאמץ אבוד מראש....

כצפוי, במחלקת המציאות בחברת התחבורה הגיבו בביטול, לא שמעו על תפילין כאלה שהגיעו לאף סניף בארץ. לך תחפש תפילין שאבדו בין עשרות אלפי אוטובוסים המשוטטים בישראל, וכל מהותם נדודים ממקום למקום... בני המשפחה החליטו לשנות כיוון: חדלו מלחפש ומלהתקשר, ופשוט החליטו להודות לאבא שבשמים שהעלים מהם את התפילין!

במשך חודשיים נמשכה שירת ההודאה על אובדן התפילין, פשוט כך. ואז, בהפתעה מוחלטת, התקשר מישהו ובישר כי מצא תפילין אי שם בצפון הארץ, נהג אוטובוס הגיש לו אותן והוא מבקש לקיים 'השבת אבידה'... אז התברר, כי כל החיפושים היו למעשה אבודים מראש, חסרי סיכויים. אבל להודאה יש כוחות אחרים, והם יכולים להביא תפילין מהצפון הרחוק אל המשפחה הירושלמית, נגד כל הגיון...

סיפור נפלא זה, שפורסם בקו 'קול תודה' מפי בעל המעשה, מוכיח עד כמה ההודאה היא כח עוצמתי, שמצליח לפעול גם כשנראה שאין סיכוי. המטרה של הקושי היא לגרום לנו לשאת עיניים השמימה, הבה נעשה זאת בשמחה ובהודאה, מכל הלב והנשמה, ונזכה לראות את הישועה בקרוב!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

וזה לא קל. יום אחר יום לחוש אבודים במערכה, מול הררי חובות ופרנסה מובטחת שנעלמה, ובכל זאת לשיר תודה, למרות הקושי. ולפתע, חשו כי ליבם מתחדש בתחושה מרוממת של קירבת ה', של קשר קרוב לאבא שבשמים. הקושי לא הלך לשום מקום, הבעיה לא נפתרה, אבל הלב השתנה, משהו שנשמה התעלה, לפתע הם הרגישו קרובים כל כך לאבא שבשמים, נתונים בידו, מחוברים אליו באמת!

ובכל זאת, הזמן חולף והישועה לא נראית באופק. בחוסר ברירה החליטה האם כי תנסה להתקבל לעבודה אחרת, וכבר החלה להתקדם בכיוון הזה. לפתע, ללא כל התראה וללא כל השתדלות, בלי כל לחץ או תחנונים ובקשות, פתאום זה קרה:

המרכזת העירונית התקשרה ובשורה בפיה: האישור המיוחל הגיע, והמשפחתון יכול להיפתח תיכף ומיד!

עיניה של האם נקרעו בהפתעה, היא לא היתה בטוחה שהיא שומעת נכון... הנה כי כן, ברגע הכמעט אחרון, ידו של בורא עולם שהיתה עימם, הביאה להם את האישור לו נכספו כל כך. חלום המשפחתון המלווה אותם מזה כשנה וחצי קם והפך למציאות, ואת הנס הגדול היה ניתן למשש בידיים:

כן, כח ההודאה הוא ששינה את התמונה. המצב נראה היה כאבוד, הסחבת נמשכה ללא הרף, הברוקרטיה לא נגמרה. אבל כח ההודאה יצר להם חיבור עמוק עם אבא שבשמים, העצים את ליבם והעניק להם כוחות לעמוד באתגר, ולבסוף - גם הביא את הישועה הנכספת... הסיפור המופלא, אותו שמעתי מידידי גיבור המעשה, חושף בפנינו את עוצמת ההודאה בעת הקושי, הכוחות שהיא מעניקה, העוצמות שהיא מטעינה. יהודי יקר, אם אתה מתמודד, אם קשה לך - התחבר נא לכח ההודאה, תטעם את המתיקות שטמונה בהתרפקות על אבא שבשמים בשמחה ובטוב לבב, בהודאה ובדברי שבח מעומק הלב.

וככל שנכביר בהודאה, ככל שנרבה בה, ככל שנוסיף ונקנה לה מעמד ומקום בליבנו - כך נזכה שהיא תעצים את הקשר שלנו עם

המשך מעמוד 12 | הגאון רבי אברהם גולדשמידט שליט"א

אבל אין פה את היגיעה בתורה, כמו שיש כשלומדים סוגיא סבוכה ומורכבת, כשמעמיקים להבין את ההבדל בין התירוץ הראשון של רש"י לתירוץ השני שלו, כשמנסים לרדת לשורש המחלוקת בין הרשב"א לריטב"א. צריכים להתאמץ! להתייגע! להזיע! מנסים שוב ושוב ושוב, זאת הרגשה של מרידות בפה, לא מצליחים, איי זה כואב, אבל בכל זאת מתאמצים עוד קצת ועוד קצת עד שמצליחים להבין... את זה אין בדין, כשדנים דינים אין את היגיעה הזאת, ולכן לדון דין זה רק 'כמו' ללמוד תורה, והלימוד עצמו חשוב יותר.

"ויסב אלוקים את העם דרך המדבר!" צריכים להיות כמו מדבר, להתאמץ, להתאמץ, להתייגע, ולהפקיר את הכל, בלי להסתכל על שום דבר, רק תורה, כך ורק כך זוכים להגיע ל'ממדבר מתנה', ויהי רצון שנזכה להגיע לזה או לפחות למשהו מזה...

תובענית: "פאר וואס האסטו אפ געלוסט לערנען?" - מדוע עזבת את לימוד התורה...?

אבל אבא שלי הרי היה תלמיד חכם מופלג, הוא לא נשאר חייב, והשיב מיני וביה שהגמרא אומרת ש'דין כתורה', כלומר לדון דינים בבית הדין זה כמו ללמוד תורה, ואם כן הוא לא עזב את לימוד התורה, הוא דן בבית הדין.

אמר לו רבי אהרן זצ"ל: "כתורה", והדגיש את כף הדמיון. במילה אחת הוא בעצם אמר לו שלדון דינים בבית הדין של כמו ללמוד תורה, אבל ללמוד תורה זה חשוב יותר!

את הסיפור הזה במלואו שמעתי מפי אבי מורי זצ"ל, ואליו מתלווה גם הסבר: נכון שלדון דינים זה כמו ללמוד תורה, הגמרא אומרת כך במפורש, אין חולק על כך.

וכזאת נעימות... אמרתי לו פעם: 'שהרבי ימחל לי, עם כל הכבוד שלמדתי אצלכם מסכת שבת, ה'בין אדם לחברו' שלמדתי אצלכם, זה היה לימוד יותר גדול...".

אני רוצה גם לספר לכם, על הנהגה מיוחדת של מרא דאתרא דירושלים, רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, גאון וקדוש הדור.

כמובן שהוא לא רצה לדבר דברים בטלים, אבל הרי צריכים לדבר עם האשה לפחות מיעוט שיחה, אז מה עושים? הוא מצא פתרון. הוא אמר לאשתו: 'את יודעת מה? אני עושה איתך סדר, כל יום נלמד ביחד חצי שעה 'עין יעקב'. כל האגדות שבש"ס. זה מרתק, זה גם מאוד חשוב לדעת את הסיפורים האלו, וגם נושא מעניין לשיחה בלי לבטל תורה חלילה'.

כשהוא היה לומד 'עין יעקב' הוא היה אומר לה פירושים מעניינים, סיפורים נפלאים, זה היה מתוק מדבש ונופת צופים.

רבי יוסף חיים הרי היה בקי בקורותיהם של כל הגדולים, והוא הכניס את הידע העצום שלו בתוך ה'עין יעקב', בשילוב עם ההסברים לדברי חז"ל. זה היה פשוט נפלא.

השכנות שמעו שרבי יוסף חיים מוסר שיעור כזה נפלא לרעייתו מדי ערב, אז הן שאלו את הרבנית, "אולי גם אנחנו נצטרף? אם הרב מדבר באופן שמתאים לך, גם אנחנו יכולות לשבת ולהקשיב, אכפת לך שנצטרף?"

השיבה הרבנית בשאלה: "למה לא? באמת אין לי התנגדות שתצטרפנה, אבל אני אשאל את פי בעלי אם גם הוא מסכים לכך". שמע רבי יוסף חיים את השאלה, והשיב בשלילה נחרצת: "מה פתאום? הרי זאת החצי שעה ביום שאני מקדיש במיוחד עבורך, איך אפשר להפוך אותה לשיעור שאני מוסר לעוד אנשים? זה כבר לא יהיה במיוחד עבורך!"...

רבי יוסף חיים זוננפלד היה אדם גדול מאוד, הוא נשא על כתפיו את העול של כל ירושלים. הוא החזיק כוללים ומסר שיעורים, ישב בדין וניהל את כל עול הרבנות של העיר כולה, אבל הוא ידע שגם האיש הכי עסוק בעולם, חייב להקדיש זמן מיוחד לשבת עם בני ביתו ולהשקיע בהם, וזה רבותי, לימוד חשוב שכל אחד ואחד מכם צריך ללמוד, לפני שהוא מתחתן בשעה טובה ומוצלחת.

בחור שהיה לומד איתו בחברותא בבית, עד השעה עשר וחצי. "מאחר ולא היה לי מה לעשות בבית, ולא רציתי להפריע להם, הייתי יוצאת מדי ערב בשעה שמונה וחצי מהבית, והפכתי לגבאית צדקה. הייתי אוספת כסף לעניים, ליתומות ולאלמנות, ואחרי שעתיים וחצי הייתי חוזרת הביתה, בשעה 11 בלילה בערך".

עכשיו כדאי שתקשיבו טוב מה מספרת הרבנית, מה קרה כשהיא הייתה חוזרת הביתה. צריכים להכיר את רבי שלמה, כדי להבין את המשמעות. הוא היה כזה עדין נפש, באופן מיוחד. למדן מובהק, הוא היה עליו של ממש, הגר"מ פיינשטיין זצ"ל אמר עליו, שהיה יחיד הדור בלימוד גמרא לאמיתה של תורה. היו שם כל גדולי ראשי הישיבות של אמריקה, רבי משה פיינשטיין לא נשא פנים לאף אחד, הוא הצהיר במפורש שרבי שלמה היה יחיד הדור!

בכל אופן מספרת הרבנית, מה קרה כשהיא חזרה הביתה? - "על השולחן היו כבר מונחות שתי כוסות עם פרוסת עוגה, הקומקום עם המים כבר עמד על האש, וכשאני נכנסתי הוא הכין לי כוס קפה, ועוד כוס קפה עבורו..."

"שאלתי אותו לא פעם ולא פעמיים: 'אתה צריך להכין לי קפה? אני צריכה להכין לך!' הוא אמר לי: 'לא! את הסתובבת בחוץ ואני ישבת בבית בנחת. בוודאי שמן הצדק הוא שאני אכין את הקפה עבורך!'... "כשהייתי נכנסת לחדר לישון, המיטה כבר היתה מוכנה, הוא סידר את החדר כדי שלא אצטרך לטרוח, הכין 'נעגל ואסר' (מים לנטילת ידיים), הוא עשה כל מאמץ כדי שבבית תשרה אווירה נעימה, כדי לתת הרגשה שהוא מכבד ומעריך. ככה תתנהגו גם אתם לנשותיכם".

מסכת 'בין אדם לחברו'

עוד סיפר הגאון רבי משה אריה שטרן לתלמידיו: "היה לי רבי, הבן של רבי אלחנן וסרמן הי"ד, רבי שמחה וסרמן זצ"ל, הוא היה הרבי שלי מלפני ארבעים ושש שנים, ב'בית מדרש עליון' בלייקווד. "אנחנו למדנו אצלו מסכת שבת, הוא היה המגיד שיעור שלנו. אני יכול להעיד שהוא למדן עצום.

"הדרך ארץ והכבוד שהוא נתן לרעייתו, זה כבוד מלכים ממש! כמו שנותנים למלכה. רק לבת מלך נותנים כזה כבוד עם כזו דרך ארץ

בעיה בשידוך..."

"האם לגור אחרי החתונה דווקא בבני ברק?..."

"היה זה צרור הטרדות. לא שאלות. רבי חיים הקשיב כאילו הקשיתי בחמורות שבסוגיות הטהרות. האיר פנים כדרכו, אבל באותו מעמד הרגיש בלבו שההגזמה הזו היא בעצם שוועה, והוא ביקש ממני להיכנס אליו למחרת בבוקר בשעה 11.

"יצאתי מביתו שטוף אושר. העולם האיר לי פנים, והשמש זרחה כפי שלא זרחה מעולם. רבי חיים הגדול קורא לי אליו לשיחה..."

"למחרת קידם אותי במאור פנים, ישב אתי במשך שעתיים רצופות ולמד אתי בחביבות ובדרך נעימה כמה סוגיות.

"רבי חיים היה קרן האור היחיד בתקופה האפלה."

היו לו לרבי חיים - וזה סיפור שלא סופר - עשרות עשרות מקורבים פרטיים מהסוג שתואר לעיל, 'שברי כלים' שרבי חיים ואהבתו הגדולה שיקם ורומם, והעמיד על הרגליים. הכלים שלו היו: הקשבה דרוכה, אכפתיות עמוקה, מילת הדרכה, ושלווה חמימה.

במשך שנים הסתובב בביתו יתום, שראה ברבי חיים דמות אב. רבי חיים העניק לו את מלוא אהבתו וקרבתו, היה מזמין אותו לסעודות שבת וחג, מושיב אותו לידו, מחלק לו 'שיריים', משמיע ללא הרף מילי דבדיחותא ומנצל כל דרך לשוב את נפשו.

(מתוך הספר כוותיה דרבי חיים - בעריכת הרב יעקב ב. פרידמן)

שבירר והוכיח באופן יסודי שבבדיקת חמץ יש חובה לבדוק גם בין חריצי הרצפות. רבנו הגיב שאין צורך שישמיע את כל בירורו, שהרי הלא הוא תלמיד חכם ובוודאי בירר היטב, אלא שעליו לדעת שהיות שבדיקה בין החריצים קשורה בטרחה מרובה, וההלכה קובעת שכאשר ישנה טרחה מרובה בבדיקה אין סומכים על אשה, א"כ הוא בעצמו יאלץ לבדוק בין הסדקים. והוסיף: הואיל ואתה תלמיד חכם, תצטרך למצוא את הדרך הממוצעת בין חובת הבדיקה שתארך זמן רב ובין ביטול התורה שלך!

האברך חזר לאחר כמה ימים ואמר שבבירור נוסף שבירר היטב הגיע למסקנה שלפי ההלכה אין חיוב לבדוק בין חריצי הרצפות. שוב ביקש האברך להשמיע את הבירור, כדי להיוודע אם בירר היטב. הפעם הקשיב לו רבנו, כי רצה להניח את דעתו, שיהיה סמוך ובטוח שאכן אין חיוב לבדוק בין חריצי הרצפות.

אז ישיר משה ובני ישראל

היה מספר ברגשי קודש מה שמע פעם מהגאון רבי יחזקאל אברמסקי, שנזדמן פעם ללון לילה אחד סמוך לחדרו של רבינו החפץ חיים באיזה מקום שביקר בו, ובאמצע הלילה התפעם לשמוע קולו של הח"ח כשהוא פותח באמירת "נשמת כל חי תברך את שמך" כאשר הוא מתרגם כל תיבה ותיבה באידיש בהשתפכות הנפש ובמתקנות נפלאה.

נשאל פעם, מהו הטעם שנקבע הפסוק "אנא ד' הושיעה נא" וגו' בין פסוקי ההילול וההודאה שבנוסח ההלל (ראה אבן עזרא שם) והשיב שבמעמד זה שמודים ומהללים אנו להשי"ת על חסדיו שגמל לנו, אוזרים אנו עוז לבקש ממנו שיוסיף גם להבא להושיענו ולהצליחנו "ואמרו הושיענו" שנוכל להוסיף לשבחו ולהלל לשמו עוד ועוד.

וכשם שכאשר מודים יש להתפלל, גם כשמתפללים תמיד יש להקדים ולהודות על כל החסדים והטובות. הוי מעשה באחד מהליכותיו הקבועות לכותל, שפגש בשו"ב הירושלמי הוטיק הרה"צ רבי אברהם דוד פרידמן מגבעת שאול, וסיפר לו שהוא עומד לפני ניתוח לא פשוט בליבו, ברכו רבינו ואמר לו יסוד זה "להודות ולהתפלל", "הודו לד'... ואז, ואמרו הושיענו", לימים נצרך לעבור שוב ניתוח דומה, וביקש שוב מרבינו ברכה והזכיר את היסוד שרבינו אמר לו בשעתו, נענה רבינו ואמר, אדרבה עכשיו בכפליים "הודו לד'... ואמרו הושיענו".

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'גאון ישראל')

שעה שייסורים תכפו עליו? הבה ונסכית: יהודי זה 'התלבט קשות', הוא סיפר שהיו לו שטיחים בבית, והוא הוציא אותם כי אין לו כח לנקות אותם מאבק, אולם היה מי שסבל מהענין, היתה זו השכנה מתחתיו, אשה זקנה אלמנה ניצולת שואה, שמתלוננת באוזניו שכעת, אחר שהוציא את השטיחים, היא שומעת את צעדיו בביתו וזה מאד מפריע לה ומצער אותה, מאחר וזה מזכיר לה את הצעדים של הקלגסים הנאציים בימי השואה ל"ע. מה עליו לעשות?

במשך שעה ארוכה עמד רבינו, שכאמור חש ברע, וביקש ממנו תוך שהוא משכנע אותו בכמה אנפין, שכדאי מאוד להחזיר את השטיחים וברור הוא וכדאי שידע שזה יהיה לו לברכה, והוא יזכה בזה למצוה גדולה, בכך שימנע את צערה של הזקנה המסכנה.

ראיתי בחוש, שרבינו מתייסר בכאבים ובקושי עומד על רגליו, אבל למען אותה ניצולת שואה הוא לא ויתר והקדיש דקות ארוכות של מכאובים, כדי לשכנע את היהודי שיחזיר את השטיחים.

אלא שבוזה לא תם הדיון... אחרי שהשתכנע להשיב לרצפת ביתו את השטיחים, היתה לו שאלה קשה במיוחד שהיה זקוק בה להכרעה של "פוסק הדור", היות וקשה לו לנקות את השטיחים שהוא מחזיר, ובודאי יש כיום חומרי ניקוי מיוחדים לטיפול בשטיחים, הרי שאלתו היא, האם הרב יודע על חומר טוב לניקוי שטיחים...?

הייתי המום ונבוך, והמתנתי לראות מה רבינו יענה, אך רבינו לא איבד משלוותו, הוא המשיך וענה לו בסבלנות מרובה: "כדאי שתלך פה לחנות פלוגית בסוף הרחוב, תיגש ותגיד למוכר שאני שלחתי אותך, ותבקש ממנו שיתן לך את החומר הטוב ביותר לניקוי שטיחים!..."

רבינו תולש מודעה בניגוד לאופיו?

בוקר אחד ראו את רבינו בשובו מהתפילה מנסה לתלוש מודעה בלוח המודעות ב"שערי חסד". הרואים התפלאו, מה לו לרבינו אציל המידות לתלוש ולקרוע מודעות ברחוב העיר. התברר שהיתה זו מודעת השמצה ארסית נגד תלמיד חכם אחד ורבינו ניסה לתולשה. כך סיפר גם מלווהו רבי יצחק פריימן, שפעם סיפר לו בבוקר בשוכם מהתפילה, שבלילה היו מודבקים בשכונה מודעות חריפות נגד אחד העסקנים, ועתה בבוקר הם הוסרו. נענה רבינו ואמר: טוב מאד עשו שהסירו אותם. אם הייתי רואה מודעה כזו הייתי מסיר אותה בעצמי. וכי העולם הוא הפקר שכל אחד כותב ככל העולה על רוחו!?

אברך בא לרבנו לפני חג הפסח ואמר שברצונו לפרסם הלכה,

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ באיזה מקרה ניתן להתפלל שמונה עשרה תוך כדי הליכה?
- ◆ האם מותר לזוז ממקומו באמצע שמונה עשרה כדי ליטול סידור מהארון?
- ◆ מדוע מכנים את הכיוון שאליה מתפללים בשם 'מזרח'?

תנוחת הגוף ואבריו השונים בתפילת שמונה עשרה

* הנמצא בדרך במשך זמן התפילה, ואם יעצור מהליכתו לתפילת שמונה עשרה לא יוכל לכוון בתפילתו מחמת לחץ הזמן וכדומה - רשאי להתפלל תוך כדי הליכה, ואף אם כיוון ההליכה אינו בכיוון התפילה הראוי.

* הנמצא בטיסה או בנסיעה אשר תגיע לסיומה לאחר חצות הלילה, וטרם התפלל ערבית, ואינו יכול להתפלל בעמידה - יש שהורה שיתפלל בישיבה, ויש שהורה שיתפלל בהגיעו ליעדו.

* העומד ונשען על דבר מה במידה כזו שאם ינטל המְשָׁעָן יפול - אינו נחשב כעומד לענינים המצריכים עמידה. ובתפילת שמונה עשרה אסור להשען כלל, ובשעת הדחק יש להקל.

* בעת תפילת שמונה עשרה, צריך האדם להִתְמַוֵּת למלאכים, ולשם כך נוקטים גם בפעולה חיצונית של הִתְמַוֵּת למלאכים, והיא הצמדת הרגליים זו לזו בשווה.

* לפני תפילת שמונה עשרה ראוי להביט אל השמים כדי לעורר את הכוונה, וכן במהלכה - אם יש צורך בכך. אולם במשך התפילה עצמה צריך לכופף את הראש מעט ולהשפיל את המבט למטה.

* בשעת תפילת שמונה עשרה צריכה תנוחת הידים להיות כפי שנהוג להניחן בשעה שמבקשים דבר מה מהמלך. והיו מקומות שבהם נהגו להניח את הידים כנגד הלב לאות הכנעה.

* בשעת התפילה אסור להחזיק ביד חפץ קדוש, וכן חפץ העשוי להזיק או לגרום להפסד בנפילתו; ויש אומרים שאסור להחזיק בידו כל חפץ שהוא, למעט סידור.

* מי שהחל את תפילת שמונה עשרה ללא סידור, ובמהלכה נזקק לסידור, ואינו יכול לרמוז לאחַר שיביא לו סידור - מותר לו לזוז ממקומו כדי ליטול סידור.

* בעת אמירת 'קדושה', שבפתיחתה אנו אומרים: "כשם שמקדישים אותו בשמי מרום", או: "כנועם שיח סוד שרפי קדש", עלינו להִתְמַוֵּת למלאכים, ולעמוד ברגלים צמודות זו לזו בשווה.

כיוון התפילה

* לפני תחילת תפילת שמונה עשרה, צריך המתפלל לִתְמַוֵּת במחשבתו כאילו הוא עומד בבית המקדש אשר בירושלים, לפני הפְּנֹת אשר על הארון, בקודש הקדשים.

* מנהג ישראל מקדמת דנא להציב את ארון הקודש בקיר שלכיוונו מתפללים; וכיוונו הרווח של קיר זה - 'מזרח', מקורו במדינות השוכנות ממערב לארץ ישראל, שבהן כיוון התפילה הוא מזרח.

* בגמרא נאמר כי התפילה לכיוון דרום היא סגולה לחכמה, ולצפון - סגולה לעשירות. יש מפרשים שִׁפְנָה את גופו לכיוון התפילה הראוי ויטה את ראשו לדרום ולצפון, וכן יש לנהוג.

הכוונה בתפילה

* לפני תפילת שמונה עשרה צריך לשהות מעט כדי ליישב את הדעת ולעורר את הכוונה. וכן צריך לשהות מעט לאחר התפילה, כדי שלא יראה כאילו היא למעמסה עבורו.

* העצה העיקרית לכוונה בתפילה היא להתפלל מתוך הסיידור, ולפחות את תפילת שמונה עשרה; ויש בכך תועלת גם לאמירת מילות התפילה בדקדוק ובשְׁלֵמוֹת.

* מנהג טוב לתת צדקה לפני התפילה, וכשאינו לפני עני או קופת צדקה - יפריש כסף לצדקה. ויש שנהגו לתת צדקה בעת אמירת המילים "ואתה מושל בכל" בפסוקי דזמרה.

אבל אז הרבי היה מתנער ופניו היו זורחות באור עילאי: "הרי בעוד שבעה ימים יהיה שבת! שבת קודש! נו... שישה ימים זה לא הרבה זמן אם הם עוברים בציפייה וכיסופין"

מה ששמעתי מחסידי לעלוב שזכו להסתופף במשך שנים
אצל הרבי בעל ה'ברכת משה' מלעלוב זיע"א

בתחינה שנזכה לקבל שבתות מתוך רוב שמחה, עושר וכבוד, מתוך יראת שמים ואהבת תורה, מתוך שמחה בקיום המצוות וטהרת המחשבה, מתוך שמירה של הפה מדיבור לא טהור, ושל האוזניים משמיעת דיבורים שאינם טהורים. זה התפקיד של ההורים, להתפלל על זה, וללמד את הילדים להתפלל על זה, וכך על ידי התפילות והמאמצים הפיזיים נזכה בעזרת ה' שהשבתות שלנו יראו אחרת, וכמובן שבעקבותיהן גם ששת ימי המעשה יראו בהתאם. רצייתי להוסיף עוד משהו. לא מזמן יצא לי לקרוא פירוש על המילים של 'רצה והחליצנו'. יסלחו לי הקוראים שאני לא זוכר איפה ראיתי את הפירוש הזה ואיני יכול לומר אותו בשם אומרו, אבל בעצם יש שם שאלה קשה מאוד. שכשאנחנו אומרים "שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו", אנחנו מתפללים רק על יום השבת עצמו שיעבור בשלום בלי בעיות?

ומה עם יום שלישי? האם ביום שלישי אנחנו כן רוצים חלילה וחס שתהא צרה ויגון ואנחה? כמובן שלא! ה' ישמור ויציל. אז למה אנחנו מגבילים את הבקשה רק ליום מנוחתנו?

אלא התשובה היא שיום השבת הוא השורש לכל ימות השבוע. אם חלילה אירעה צרה במהלך השבוע, היא מגיעה מאיזו צרה שאירעה בשבת, אולי זה היה לא מורגש, אבל השורש של כל ששת ימי המעשה טמון בשבת קודש.

(המאמר המלא אי"ה בגליון לקראת שבת בשבוע הבא)

מאת: הרה"ח יחיאל יהושע גולדברג

שמעתי מאבי מורי שליט"א ומחסידי לעלוב נוספים שזכו להסתופף במשך שנים אצל הרבי בעל ה'ברכת משה' מלעלוב זיע"א, שלא פעם בתקופות שהיו קשות עבורו, הוא היה נאנח במוצאי שבת, 'ויי אבדה נפש', היתה שבת כל כך מרוממת ומיוחדת, היתה כזאת הרגשה נהדרת ונפלאה של קרבת אלוקים, של מנוחת הדעת והנפש, ועכשיו נכנסים לשישה ימים של חול! שישה ימים תמימים שבהם אין שבת קודש, איך אפשר? איך אפשר להחזיק מעמד?

אבל אז הרבי היה מתנער ופניו היו זורחות באור עילאי: "הרי בעוד שבעה ימים יהיה שבת! שבת קודש! נו... שישה ימים זה לא הרבה זמן אם הם עוברים בציפייה וכיסופין ליום השבת.

מהרגע שיצאה השבת, הוא היה מחזיק את עצמו בשמחה בזכות זה שעוד מעט תבוא שבת נוספת.

זה עוד פשט, בפועל ממש, למה שאומר הזוהר הקדוש, בקטע של הזוהר שנוהגים רבים לומר לפניה קידוש של ליל שבת: "כל שיתא יומין מינייה מתברכין". כל ששת ימי המעשה מתברכים ושואבים את הכח שלהם מיום השבת שלפניהם.

אם השבת היא מרוממת, אם סעודות השבת מתנהלות באווירה של תורה ויראת שמים, אם השעות שבין הסעודות, התפילות, אפילו המנוחה בשבת, הן כדת וכראוי וכנכון, אז כל השבוע נראה אחרת. ולכן צריכים להשקיע בזה מחשבה, להשקיע בזה מאמץ וכן, גם להתפלל תפילות חמות מעומק הלב, לשפוך את הלב לקב"ה

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה